

คนไทย กับ เทคโนโลยี

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต)

คนไทย กับ เทคโนโลยี

© พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต)

ISBN 974-7891-24-7

พิมพ์ครั้งที่ ๘ - มกราคม ๒๕๕๘

๑,๐๐๐ เล่ม

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์สิทธิ พันธุ์ พิมพ์เป็นธรรมทาน ๑,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ที่

สารบัญ

ไทยยังไม่เป็นสังคมผู้ผลิต แต่เป็นสังคมผู้บริโภคเทคโนโลยี.....	๑
ไทยมีจุดเริ่มที่ผิด ในการสัมพันธ์กับเทคโนโลยี.....	๙
คนไทยยังมองไม่ถึงความหมายของเทคโนโลยี.....	๑๗
คนไทยยังศึกษาไม่ถึงสาระของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.....	๒๖
คนไทยยังใช้เทคโนโลยีแทบไม่ได้คุณค่าในการพัฒนา	๓๐

คนไทย กับ เทคโนโลยี*

ไทยยังไม่เป็นสังคมผู้ผลิต แต่เป็นสังคมผู้บริโภคเทคโนโลยี

ทำอย่างไรจะพัฒนาคนไทยได้สำเร็จ หรือถ้าจะให้ดี น่าจะถามว่า ทำอย่างไรคนไทยเราจะพัฒนาตนเองได้ดียิ่งขึ้น เราต้องจับให้ได้ว่า คนไทยมีจุดอ่อนหรือข้ออ่อนในเรื่องอะไร โดยเฉพาะเหตุปัจจัยอะไรทำให้คนไทยอ่อนแอ ทำไมคนไทยจึงไม่ค่อยมีความเข้มแข็งจริงจังที่จะทำการต่างๆ ให้สำเร็จด้วยความเพียรพยายามอย่างมั่นคงเด็ดเดี่ยว โดยมุ่งมั่นไปในทิศทางที่ชัดเจนอย่างแน่วแน่ต่อจุดหมาย

ในที่นี้ ขอแสดงความเห็นว่า นอกจากสภาพทางภูมิศาสตร์อันอุดมสมบูรณ์ ที่ทำให้จิตใจโน้มไปในทางที่จะติดเพลินในความ

* ตัดตอนจากคำบรรยายแก่คณะนักศึกษาปริญญาโท คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เรื่อง “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์” ที่วัดญาณเวศกวัน วันเสาร์ที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๔๐ (และบางส่วนตัดตอนจากคำบรรยายเรื่อง “การพัฒนาแบบยั่งยืนตามแนวทางและหลักพุทธศาสนา” แก่คณะนักศึกษาปริญญาโท สาขาพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล ที่วัดญาณเวศกวัน วันอังคารที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐)

สะดวกสบาย ชอบผัดเพี้ยน ไม่อยากตื่นรนชวนขวยแล้ว เหตุ
ปัจจัยสำคัญยิ่งที่ทำให้คนไทยอ่อนแอมี ๒ อย่าง คือ

๑. ค่านิยมผีเสพบริโภค

๒. ลัทธิหรือผลดลบันดาล

เหตุปัจจัยข้อ ๒ ได้พูดไว้มากแล้ว คราวนี้จะพูดถึงเหตุปัจจัย
ข้อ ๑ คือ ค่านิยมผีเสพบริโภคหรือบริโภคนิยม และจะจำกัดในแง่ที่เกี่ยวข้อง
กับเทคโนโลยี ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญโดดเด่นสำหรับยุคสมัยนี้

เมื่อพูดถึงเทคโนโลยี ก็เป็นการพูดถึงความเจริญของยุค
ปัจจุบัน และโยงไปหาประเทศที่เรียกว่าพัฒนาแล้ว โดยเฉพาะคือ
ฝรั่ง สำหรับตอนนี้ เราลองมาดูว่า ฝรั่งกับไทยต่างกันอย่างไร

ตอนนี้เราพูดกันถึงสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน ที่โลกอยู่ใน
ในระบบแข่งขัน ก็ต้องดูว่า ใครแพ้ ใครชนะ แต่ไม่ใช่หมายความว่า
เราพอใจแค่เอาชนะการแข่งขันเท่านั้น เราจะต้องไปไกลกว่านั้น
คือต้องถึงขั้นเหนือการแข่งขัน ซึ่งต้องเก่งกว่านี้อีก จึงจะแก้ปัญหา
ของโลกได้ แต่ตอนนี้เอาแค่ขั้นต้น คือการเอาชนะในระบบแข่งขันที่
เป็นอยู่เฉพาะหน้านี้ ก็ทำให้ได้ก่อนเถอะ

เพื่อให้เห็นภาพกว้างๆ ก็มาดูสังคมไทยในเวลานี้ ว่าเมื่ออยู่ใน
ในประชาคมโลก สังคมไทยของเราเป็นอย่างไร

สังคมไทยของเรานี้ถูกตราชื่อว่าเป็นสังคมด้อยพัฒนา เดี่ยว
นี้เปลี่ยนชื่อเป็นกำลังพัฒนา ที่ชื่อที่กำลังพัฒนานี้ก็ไม่ดีอยู่แล้ว

นอกจากนั้น ในภาวะที่กำลังพัฒนา ก็เป็นสังคมผู้ตาม และคู่กับความเป็นผู้ตามคือเป็นผู้รับ แล้วก็เป็นสังคมที่ถูกกำหนด ไม่เป็นสังคมที่เป็นฝ่ายกำหนด เมื่อเป็นอย่างนี้ก็เสียเปรียบ เพราะว่า ถ้าเราจะมึบบทบาทในโลก เราจะต้องเป็นผู้กำหนดอะไรได้บ้าง เมื่อไม่มีความสามารถที่จะกำหนดแล้ว สิทธิต่อรองเป็นต้นก็ไม่มี ต้องถูกสังคมที่มีอิทธิพล คือสังคมที่พัฒนาเขากำหนดให้หมด อย่างนี้ก็แ่

ทำไมจึงเป็นสังคมที่ถูกกำหนด ก็เพราะเป็นสังคมฝ่ายบริโภค ไม่ใช่ฝ่ายผลิต โดยเฉพาะสิ่งที่เป็นตัวบันดาลอิทธิพลสำคัญในระบบเศรษฐกิจ แห่งการแข่งขันในปัจจุบัน เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญ เป็นอุปกรณ์ที่อยู่เบื้องหลังอุตสาหกรรมทั้งหมด เรียกได้ว่าเป็นอุปกรณ์ของระบบแข่งขันเลยที่เดียว เพราะฉะนั้นเทคโนโลยีจึงเป็นอุปกรณ์แห่งอำนาจ

ในแง่ของเทคโนโลยีนี้ เมื่อแบ่งฐานะและบทบาทของประเทศต่างๆ ในประชาคมโลก ก็จะมีประเทศที่เป็นผู้ผลิตเทคโนโลยี กับประเทศที่บริโภคเทคโนโลยี ประเทศไทยเป็นฝ่ายไหน ในแง่เทคโนโลยี ตอบว่าไทยเป็นประเทศผู้บริโภคเทคโนโลยี ไม่เป็นประเทศผู้ผลิตเทคโนโลยี

กระแสโลกาภิวัตน์นั้น ประเทศที่ผลิตเทคโนโลยีจะเป็นผู้กำหนด ฉะนั้นประเทศของเราจึงไม่เป็นตัวของตัวเอง เราจะทำ

อะไรให้ก้าวต่อไปก็ทำไม่ได้เพราะไม่มีเทคโนโลยี ต้องรอให้ฝรั่งผลิตขึ้นมาก่อนแล้วจึงทำได้

ที่นี้ นอกจากฝรั่งเป็นผู้กำหนดเราแล้ว เขายังหาผลประโยชน์จากเราได้ด้วย รวมทั้งญี่ปุ่น เขาก็มากกระตุ้นเราให้อยากได้ เขาแข่งขันกันไป และจะโดยตั้งใจก็ตาม ไม่ตั้งใจก็ตาม ก็ล่อผู้บริโภควัยเทคโนโลยีรุ่นต่อไป ว่าจะดีกว่าในแง่ไหนแง่นี้ รถยนต์รุ่นต่อไปมีดีเพิ่มขึ้นอย่างนั้นอย่างนี้ คอมพิวเตอร์รุ่นต่อไป Pentium เท่านั้น จาก 100 เป็น 120 เป็น 133 เป็น 150 ขึ้นไป 166 จาก Pentium เป็น Pentium Pro ว่ากันไปจน 200 คอยกระตุ้นอยู่เรื่อยเราก็ต้องซื้อ เมื่อซื้อก็ต้องจ่าย ทั้งๆ ที่เป็นประเทศที่ยากจนอยู่แล้วก็ตามซื้อเขาก็ ถ้าไม่มีหลักคิด เอาแต่จะตามให้ทันก็ต้องคอยตามซื้อและทุ่มจ่ายเรื่อยไป เลยทำตัวให้เป็นเหยื่อของเขา เมื่ออยู่ในสภาพปัจจุบันแห่งเศรษฐกิจระบบแข่งขันแบบนี้เราก็จึงกลายเป็นผู้ตาม เป็นผู้รับ เป็นผู้ถูกกำหนด เป็นผู้ถูกกระทำ และกลายเป็นเหยื่อ

ที่พูดอย่างนี้ ไม่ควรคิดว่าเป็นคำรุนแรง เพราะในระบบเศรษฐกิจแบบแข่งขัน ที่มนุษย์พยายามเอาชนะกัน แน่แน่นอนว่าต้องมีฝ่ายหนึ่งเป็นเหยื่อ เราปฏิเสธคำนี้ไม่ได้ เราอาจจะพยายามสุภาพไม่ใช้คำนี้ แต่ที่จริงก็เป็นเหยื่อนั่นเอง

ที่นี้ สังคมไทยทำไมจึงอยู่ในภาวะอย่างนี้ เป็นเพราะเราไม่มีศักยภาพในการแข่งขันใช้หรือเปล่า โดยเฉพาะคนของเราไม่มีคุณภาพพอ นอกจากปัจจัยอย่างอื่น เช่นอิทธิพลจากภายนอกมาครอบงำเรา แต่ที่จริงอิทธิพลมี ๒ อย่าง

อิทธิพลอย่างหนึ่งคือ การถูกครอบงำโดยภาวะบีบคั้นบังคับ เนื่องจากเขามีอำนาจเข้มแข็งกว่า เราไม่มีสิทธิเรียกร้อง ไม่มีสิทธิต่อรอง เราจึงถูกครอบงำ แต่อีกอย่างหนึ่งคือ การถูกครอบงำโดยความพอใจ หมายความว่า สังคมไทยพอใจที่จะเป็นอย่างนั้น เราจึงทำตัวให้เป็นเหยื่อไปเอง แบบที่สองนี้เป็นมาก ถ้าเราไม่พอใจที่จะเป็นเหยื่อ แม้เราจะถูกครอบงำจากภายนอกด้วยปัจจัยทางด้านระบบ แต่ไม่ซ้า ด้วยความเข้มแข็งของคุณภาพคน เราจะพลิกตัวขึ้นอยู่เหนือได้ เชื้อใหม่

เราจะมัวแต่บอกว่า ใ้ย! ไม่ได้หรอก เขามีอำนาจมีอิทธิพลกว่ามาครอบงำเรา ถ้าคิดอยู่อย่างนี้ก็ตันเท่านั้น ก็ทำไมไม่พัฒนาตัวให้เข้มแข็งล่ะ มันต้องปลดปล่อยตัวเองได้ซิ ถ้าแท้จริงก็ต้องพ้นไปได้ เพราะฉะนั้น คุณภาพคนนี้สำคัญ จึงต้องพัฒนาคนไทยให้เข้มแข็ง

ขณะนี้เราเป็นสังคมที่เป็นฝ่ายบริโภคนเทคโนโลยี ไม่ใช่เป็นผู้ผลิตเทคโนโลยี ฉะนั้นเราจึงเสียเปรียบทุกอย่าง เราเป็นผู้รับ เมื่อจะรับก็ต้องคอยรอเขา เมื่อรอจากเขา ก็ต้องตามเขา ตามฟังตามดู

ว่า เขาจะผลิตอะไรใหม่ๆ ขึ้นมา เพื่อจะรับเอา จึงเป็นผู้ถูกกำหนดทั้งหมดนี้ก็เพราะเป็นผู้บริโภคของที่เขาผลิต ผลิตเองไม่ได้

นิสัยในการผลิตนี้สำคัญมาก เป็นความเข้มแข็ง ส่วนความอ่อนแอมาถึนิสัยชอบเสพบริโภค เป็นลักษณะจิตใจของคนทีเห็นแก่การเสพบริโภค

การเสพบริโภค คือ กินนอนสบายใช้ของสำเร็จ ไม่ต้องทำอะไร คนทีชอบความสุขจากการเสพบริโภค ก็คือคนทีอยากได้รับการบำรุงบำเรอโดยตัวเองไม่ต้องทำอะไร เพราะฉะนั้นคนทีเป็นนักเสพบริโภคจึงมีทุกข์จากการกระทำ ถ้าต้องทำอะไรแล้วทุกข์ เขาไม่ชอบการกระทำ เพราะต้องการให้คนอื่นทำให้อ แล้วเขาก็รอทีจะเสพบริโภค ส่วนคนทีเป็นนักผลิต ต้องมีจิตใจเข้มแข็ง ชอบทำ และเขาจะมีความสุขจากการกระทำ เมื่อฝึกให้ดีก็จักก้าวไปสู่การมีความสุขจากการสร้างสรรค์

ทีนี้ นิสัยนักผลิตเรามีใหม่ ต้องถามคนไทยว่า เรามีนิสัยรักการผลิตหรือเปล่า คนไทยนี่นะ ขอภัยเถอะ แม้แต่ทีอยากเจริญอย่างฝรั่ง ซึ่งก็ตามเขาอยู่แล้ว เวลามองความหมายของคำว่าจะเจริญอย่างฝรั่ง เรายังมองแบบนักบริโภคเลย แทนทีจะมองแบบนักผลิต

ความเจริญอย่างฝรั่งมีความหมาย ๒ แบบ คือ แบบนักผลิตกับแบบนักบริโภค

ความเจริญอย่างฝรั่งในความหมายของนักบริโศคเป็นอย่างไร นักบริโศค เข้าใจว่า *เจริญอย่างฝรั่ง คือมีกินมีใช้อย่างฝรั่ง* ฝรั่งมีรถยนต์อะไรเราก็มีอย่างนั้น ฝรั่งมีตู้เย็นมีทีวีมีโทรศัพท์มือถืออะไรเราก็จะมีอย่างนั้น แล้วเราก็บอกว่าเป็นเราเจริญอย่างฝรั่ง

เพราะฉะนั้น เราก็ตามดูตามฟังเรื่อยชื่อว่า ฝรั่งมีอะไร ฝรั่งมีผลิตภัณฑ์อะไรใหม่ เราก็ตามซื้อตามหามาใช้ แล้วก็เอามาอวดให้กับตัวเองว่า ฉันมีก่อนเธอนะ อย่างนี้เรียกว่าเจริญอย่างฝรั่งแบบนักบริโศค

ที่นี้ *เจริญอย่างฝรั่งแบบนักผลิต* เป็นอย่างไร นักผลิตคิดว่า *เจริญอย่างฝรั่ง คือทำได้อย่างฝรั่ง* หมายความว่า ฝรั่งทำอะไรได้ฉันก็จะทำให้ได้เช่นนั้น ถ้าเข้มแข็งขึ้นไปอีก ก็บอกว่า ฝรั่งทำอะไรได้ เราจะต้องทำให้ดียิ่งกว่าฝรั่ง คนไทยคิดอย่างนี้บ้างไหม

นี่แค่ความหมายของความเจริญอย่างฝรั่งก็ยังไม่รอดแล้ว เราไม่มีนิสัยจิตใจแบบนักผลิตเลย ชาติที่เขาเจริญอย่างฝรั่งได้ทันจนกระทั่งนำฝรั่งได้ ต้องมีนิสัยนักผลิต เริ่มตั้งแต่การมองความหมายของความเจริญอย่างฝรั่งว่า ฝรั่งทำได้อย่างไร ฉันต้องทำได้เช่นนั้น และก้าวไปอีกขั้นหนึ่งว่า ฝรั่งทำอะไรได้ฉันต้องทำได้เช่นนั้น และต้องทำให้ดีกว่าฝรั่ง ถ้าได้ขนาดนี้แล้วไม่ต้องกลัวเลย ชาติไทยชนะแน่การแข่งขัน

นี่แหละ แม้แต่สภาพจิตยังไม่เอื้อเลย ความเข้มแข็งในจิตใจ
ไม่มี นิสัยนักผลิตไม่มี

ต่อไป ความเข้มแข็งทางปัญญา คือ ความไม่รู้อะไร ถ้าอยากจะทำ
อะไร ก็หาความรู้ในเรื่องนั้นอย่างอุทิศชีวิตให้เลย คนไทยยอมไหม
ฝรั่งมีแล้ว ฝรั่งต้องการรู้เรื่องอะไร ถึงจะต้องเดินทางไป ๗ คาบ
สมุทรก็ไปเลย ยอมอุทิศให้ทั้งชีวิต ฝ่าฟันไปข้างหน้า ฝ่าดงดิบ
ผจญภัยในท้องทะเล ทนหนาวทนร้อน ไปได้หมด เพื่อหาความรู้
อย่างเต็มที่ที่ต้องการ บุกไปเลย เท่าไรเท่ากันความไม่รู้นี้ คือความ
เข้มแข็งทางปัญญา

ยิ่งกว่านั้น เมื่อมีความรู้ขึ้นมา ก็มีความเข้มแข็ง และมีความ
มั่นใจในตัวเองยิ่งขึ้นอีก เมื่อรู้ว่าสิ่งที่เจอข้างหน้าเป็นอย่างไร
จะแก้ไขปัญหาก็ได้อย่างไร จะทำให้สำเร็จได้อย่างไร ก็แก้มือกล้า
เดินหน้าได้ แต่คนไม่รู้ก็ไม่มีแรง ต้องถอยแน่นอน

ฝรั่งมีสภาพจิตใจอย่างหนึ่งที่เขารู้จักกัน เขาเรียกว่า
frontier mentality คือสภาพจิตแบบบุกป่าพรหมแดน ซึ่งเขาถือว่าเป็น
หัวใจสำคัญของการสร้างสรรค์ความเจริญของฝรั่ง ทั้งในยุโรป
แล้วโดยเฉพาะก็มาพัฒนามากในคนอเมริกัน

ถ้าสังเกตในวัฒนธรรมฝรั่ง ฝรั่งชอบพูดคำว่า frontier ซึ่งทำ
ให้มองไปข้างหน้า ทำให้บุกเบิกออกไป เมื่อไปสุดโลกนี้แล้ว ก็ต้อง
มุ่งหน้าไปในจักรวาล ออกไปสู่โลกอื่น มองออกไป ก้าวต่อไป บุก

ฝ่าไปเรื่อย จากยุโรป ไปถึงแผ่นดินอเมริกาภาคตะวันออก ขึ้นฝั่งแล้ว ช้างหน้าโน้นตะวันตกกว้างขวาง มีแต่ป่าเขาลำเนาไพร จะเป็นอย่างไรไม่รู้ แต่เวลานั้นคือแหล่งของความสำเร็จข้างหน้า ฉะนั้นฝรั่งก็มองไปข้างหน้า บุกเบิกฝ่าไปตะวันตก Go west young man ... เจ้าหนุ่มจงมุ่งหน้าไปตะวันตก นี่เป็นคติของฝรั่ง

แต่ frontier mentality นั้น ขณะนี้ฝรั่งเอง ที่เป็นนักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมบอกว่านี่แหละตัวทำลายละ เพราะเป็นต้นเหตุให้ฝรั่งทำลายธรรมชาติแวดล้อม ฉะนั้นฝรั่งจึงเกิดสำนึกว่าแนวคิด frontier mentality นี้ ทำให้เขา(รวมทั้งโลก)เกิดภัยพิบัติจากสภาพแวดล้อมเสื่อมโทรม แต่มันก็เป็นเหตุแห่งความสำเร็จของเขาในอดีต อันนี้เราเรียนรู้เพื่อที่จะได้เป็นบทเรียน เราจะต้องรู้เราว่าเขาและพัฒนาคนของเราให้ถูกต้อง

ไทยมีจุดเริ่มที่ผิด ในการสัมพัทธ์กับเทคโนโลยี

ที่นี้ หันกลับมาสู่เรื่องที่พูดไว้แต่ต้นว่า คนไทยเราไม่มีนิสัยนักผลิต แล้วยังขาดความเข้มแข็งทางปัญญาอีกด้วย เริ่มแต่ขาดความรู้ ที่นี้เราก็มาคูภูมิหลังว่าที่เป็นอย่างนี้เพราะอะไร การที่พูดถึงเรื่องภูมิหลังต่างๆ ของคนไทย ก็เพื่อรู้จักตัวเราเองให้ถูกต้อง และในหลายเรื่องก็ต้องเอามาเทียบกับฝรั่ง(ที่เราเห็นว่าเขาเจริญ) ด้วย

เมืองไทยเราเนี่ย มีทุนดีพิเศษติดตัว คือ สภาพภูมิศาสตร์ ที่มีธรรมชาติแวดล้อมอุดมสมบูรณ์ อย่างที่เราชอบพูดอยู่เสมอด้วยความภูมิใจว่า “ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว”

อย่างไรก็ตาม เราก็กฎเสธไม่ได้ว่า ถ้าเรามัวเพลินอยู่กับความสะดวกสบายจากความอุดมสมบูรณ์นี้ ข้อดีก็ทำให้เกิดผลร้ายตามมาได้ คือทำให้คนไทยตกอยู่ในความประมาท ชอบผัดเพี้ยน ไม่กระตือรือร้นขวนขวาย จะเอาแต่ที่สบาย และอ่อนแอขาดความมุ่งมั่นที่จะทำการต่างๆ อย่างเด็ดเดี่ยวจริงจัง ต่างจากฝรั่งที่ธรรมชาติแวดล้อมบีบคั้น ทำให้เขาต้องลุกขึ้นดิ้นรนขวนขวาย ตั้งจุดหมายแน่แน่ว ทำจริงจังมั่นคง ผัดเพี้ยนเวลาไม่ได้แล้วก็ทำให้เข้มแข็ง

ที่นี้ก็มาดูภูมิหลังในด้านความสัมพันธ์กับเทคโนโลยี ตอนนี้อย่างไรก็ตามไม่ต้องพูดถึงแง่ของความสัมพันธ์ในเชิงเป็นฝ่ายผลิต หรือฝ่ายบริโภค แต่จะมีอีกแง่หนึ่งที่จะต้องพูด คือแง่ของจุดเริ่มต้นที่คนไทยได้สัมผัสเจออะเจอบกับเทคโนโลยี อันนี้เป็นเรื่องของภูมิหลังที่ผ่านมาแล้ว แต่มีผลต่อความแตกต่างในด้านจิตใจ

คนไทยก็ใช้เทคโนโลยี ฝรั่งก็ใช้เทคโนโลยีอย่างเดียวกัน แต่ความรู้สึกนึกคิดและการมองความหมายไม่เหมือนกัน เราเคยคิดวิเคราะห์ความแตกต่างในเรื่องเหล่านี้ไหม ฝรั่งมองเทคโนโลยีในความหมายอย่างไร ไทยมองในความหมายอย่างไร ภูมิหลังเป็น

มาอย่างไร การมองความหมายและความสัมพันธ์นั้นสร้างสรรค์ชีวิตและจิตใจอย่างไร คนไทยเจอกับเทคโนโลยี แล้วเราได้รับผลต่อชีวิตจิตใจต่างจากฝรั่งอย่างไร

คนไทยเจอเทคโนโลยีเมื่อ ๑๐๐ กว่าปีที่แล้ว โดยฝรั่งนำเข้ามา ข้อสังเกตก็คือว่า

๑. คนไทยเจอสิ่งของเครื่องใช้ทางเทคโนโลยีที่สำเร็จรูปมาแล้ว ไม่ต้องผ่านการเพียรพยายามในการผลิตหรือการสร้างสรรค์ เจอบีบสำเร็จรูปมาแล้ว

๒. เครื่องใช้เทคโนโลยีสำเร็จรูปที่เจอนั้น มาเด่นมาชัดมากในประเภทบริโภค ไม่ค่อยมีอุปกรณ์เทคโนโลยีประเภทผลิต เพราะฝรั่งเดินทางมานี้เพื่อบุกฝ่าพรมแดน เทียวหาอาณานิคม เขาเอาเครื่องมือสำเร็จรูปมาใช้ มาอำนวยความสะดวกสบาย ส่วนเครื่องมือที่ผลิตอยู่ในประเทศของเขาเอง

ที่นี้ เมื่อคนไทยเจอเครื่องมือหรืออุปกรณ์เทคโนโลยีประเภทสำเร็จรูป ที่มันมาช่วยในการดำเนินชีวิตให้สะดวกสบายในประเภทบริโภคนี้เข้า ก็เลยมองเทคโนโลยีในความหมายแบบบริโภคเลย คือมองว่า เทคโนโลยีก็คือเครื่องช่วยอำนวยความสะดวกสบาย

คนไทยสะดวกสบายอยู่แล้ว ในด้านสภาพแวดล้อม ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว เมื่อเจอเทคโนโลยีประเภทบริโภคมาเสริมความ

สะดวกสบายเข้าไปอีก เลยยิ่งสบายใหญ่ สบายซ้ำสอง ฉะนั้น แนวโน้มของจิตใจก็ยิ่งเห็นแก่ความสะดวกสบายมากขึ้น เสริมความเป็นนักเสพบริโภค แล้วก็ยิ่งอ่อนแอลงอีก

ที่นี้ เราหันไปดูเทคโนโลยีกับฝรั่งบ้าง อุปกรณ์เทคโนโลยีขึ้นเดียวกันอันอำนวยความสะดวกสบายที่คนไทยเจอซึ่งมากับฝรั่งนั้น มีความหมายสำหรับฝรั่งโดยสัมพันธ์กับภูมิหลังแห่งการสร้างสรรค์ว่า มันเป็นผลผลิตแห่งความเพียรพยายามในการสร้างสรรค์ของเขาเป็นเวลาเกินกว่า ๑๐๐ ปี กว่าเขาจะสร้างและพัฒนามันมาจนเป็นเครื่องใช้เทคโนโลยีขึ้นนั้นได้ มันนานเหลือเกิน

ที่นี้ เบื้องหลังของการสร้างสรรค์พัฒนาเทคโนโลยีนั้น คืออะไร

๑. เทคโนโลยีอาศัยความรู้วิทยาศาสตร์ เริ่มแรก เทคโนโลยีแบบพื้นฐานอาศัยความรู้ที่ยังไม่เรียกว่าเป็นวิทยาศาสตร์ คือความรู้ในการเป็นอยู่ประจำวัน เช่น จะขุดดิน แทนที่จะใช้มือก็เอาไม้มาเหลามาตากเข้าแล้วก็เอาไปขุดดิน ต่อมาก็ทำจอบ ทำเสียม แม้แต่ปัจจุบันนี้เทคโนโลยีหลายอย่างก็ไม่ถึงกับต้องใช้ความรู้วิทยาศาสตร์(ในความหมายที่เคร่งครัดทางวิชาการ) เช่นการทำเครื่องเฟอร์นิเจอร์หลายอย่าง

แต่สำหรับเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เรารู้จักกันทุกวันนี้ โดยทั่วไปต้องอาศัยความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เช่น ต้องมีความรู้ เรื่องไฮดรอล

ลิกส์ เรื่องกลศาสตร์ เป็นต้น จึงทำรถแบคโฮมาขุดดินได้ หรืออย่าง จะทำไมโครโฟน ทำเครื่องบันทึกเสียงนี้ ก็ต้องอาศัยความรู้ทาง วิทยาศาสตร์ทั้งนั้น เช่นความรู้ทางแม่เหล็กไฟฟ้า ความรู้เรื่องเสียง จึงเปลี่ยนคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าเป็นคลื่นเสียง และเปลี่ยนคลื่นเสียง เป็นคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าได้ ยิ่งพวกเทคโนโลยีชั้นสูง ก็ยิ่งมาอิงกับ ความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาก เช่น จะทำคอมพิวเตอร์ สร้างโรงงาน ไฟฟ้าพลังนิวเคลียร์ ทำเครื่องมือเลเซอร์ ทำเรื่องวิศวกรรม ก็ ต้องมีความรู้เรื่องอิเล็กทรอนิกส์ เรื่องนิวเคลียร์ฟิสิกส์ เป็นต้น เพราะฉะนั้น จึงพูดกว้างๆ ว่า เทคโนโลยีอาศัยวิทยาศาสตร์

เป็นอันว่า เรื่องเทคโนโลยีโยงไปหาวิทยาศาสตร์ ฝรั่งต้อง พัฒนาความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์มานานเป็นร้อยปีกกว่าจะ พัฒนาเทคโนโลยีระดับนี้ขึ้นได้ ในระหว่างที่เขาค้นคว้าหาความรู้ ทางวิทยาศาสตร์ นานเป็น ๑๐๐ ปีนั้น เขาได้อะไร วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ก็เกิดขึ้น จิตใจวิทยาศาสตร์ก็เกิดขึ้น นั่นก็คือ ความมี จิตใจใฝ่รู้ นิยมเหตุผล ชอบค้นคว้าทดลอง นี่คือนี่ที่พ่วงมากับการ พัฒนาเทคโนโลยีที่คนไทยไม่เคยมีภูมิหลัง เราไม่เกี่ยวด้วยเลย

ฉะนั้น ฝรั่งได้อย่างหนึ่งแล้วนะ จากภูมิหลังของความ สัมพันธ์กับเทคโนโลยีอันเดียวกันนี้ คือฝรั่งได้วัฒนธรรมวิทยา ศาสตร์ ได้จิตใจใฝ่รู้ นิยมเหตุผล ชอบค้นคว้าทดลอง เป็นต้น ซึ่งได้ มาเป็นรากฐานของความเข้มแข็งทางปัญญา

๒. เทคโนโลยีนั้น นอกจากอาศัยวิทยาศาสตร์แล้ว ยังต้องอาศัยกระบวนการผลิตที่เรียกว่า อุตสาหกรรม เทคโนโลยีนั้นคู่มา กับอุตสาหกรรม

ฝรั่งเจริญขึ้นมาได้ก็ด้วยอุตสาหกรรม และผลิตอุปกรณ์ เทคโนโลยีได้ก็ด้วยอุตสาหกรรม แต่พร้อมกันนั้นเขาก็พัฒนา อุตสาหกรรมด้วยเทคโนโลยี เทคโนโลยีนี้แหละอยู่เบื้องหลังความ เจริญของอุตสาหกรรม ในการสร้างโรงงานอุตสาหกรรม เครื่องมือ เครื่องอุปกรณ์เครื่องจักรเครื่องยนต์ เป็นเรื่องเทคโนโลยีทั้งนั้น แต่ เทคโนโลยีจะพัฒนาก็ต้องอาศัยอุตสาหกรรม เขาจะผลิตเครื่อง บันทึกละเอียด ไมโครโฟน ตลอดจนคอมพิวเตอร์ ก็ต้องอาศัย กระบวนการอุตสาหกรรม ฉะนั้นเทคโนโลยีกับอุตสาหกรรมจึงคู่ กันมา

ฝรั่งสร้างอุตสาหกรรมขึ้นมาด้วยอะไร เขาบอกเองว่า ด้วย แรงจูงใจที่จะเอาชนะ scarcity คือ ความแร้นแค้นขาดแคลน เพราะเขาอยู่ท่ามกลางธรรมชาติแวดล้อมที่ไม่อำนวยการ เช่น ความ หนาวเย็นที่รุนแรง ในฤดูหนาวไม่มีอาหารจะกิน จะอยู่รอดได้อย่างไร ทำอย่างไรจะมีอาหารกินในฤดูหนาว เป็นต้น เขาคิดว่าด้วยความ ขยันหมั่นเพียรในกระบวนการผลิตที่เรียกว่า อุตสาหกรรมนี้ เขาจะเอาชนะความแร้นแค้นขาดแคลนได้แล้วอุตสาหกรรมก็ พัฒนาขึ้นมา

ด้วยเหตุนี้ ฝรั่งเศสจึงเรียกอุตสาหกรรมโดยใช้ศัพท์ภาษาอังกฤษว่า industry ซึ่งแปลว่า ความขยันหมั่นเพียร นี่ก็คือตัวแท้ของอุตสาหกรรม คือ industry ที่แปลว่า ความขยันหมั่นเพียรแล้วไทยก็แปลมาเป็นอุตสาหกรรม คนประดิษฐ์คิดศัพท์ในภาษาไทยก็พยายามแปลและบัญญัติให้ตรงกับภาษาอังกฤษคือ industry นั้น และได้คำว่า “อุตสาหกรรม” ซึ่งแปลว่าการกระทำด้วยความอุตสาหกรรม อุตสาหกรรม ก็คือ ความขยันหมั่นเพียร ยึดสู้

แต่คนไทยมองอุตสาหกรรมอย่างไร เราไม่ได้มองในความหมายของความขยันเลยใช่ไหม คนไทยมองอุตสาหกรรมว่าเป็นกระบวนการผลิตสิ่งเสพบริโภคเพื่อให้เราเป็นอยู่สบาย ส่วนฝรั่งมองอุตสาหกรรม ว่าเป็นกระบวนการแห่งความขยันหมั่นเพียร สู้ยากบากบั่น ที่จะทำการผลิตขึ้นมา เพื่อเอาชนะความขาดแคลนแร้นแค้น ให้มีสิ่งบริโภค แล้วจะได้มีความสุขต่อไป จากภูมิหลังที่ต่างกัน ไทยกับฝรั่งเศสจึงมองความหมายของอุตสาหกรรมไม่เหมือนกัน

อุตสาหกรรมอยู่เบื้องหลังความเจริญของเทคโนโลยี ฝรั่งบอกว่าเขามุ่งหมายความสำเร็จ ต้องการจะมีวัตถุประสงค์พร้อมพร้อม แต่เขาจะต้องอดทน ขยันหมั่นเพียร ไม่เห็นแก่ความสะดวสบาย ไม่เห็นแก่ความสุขสนุกสนานบำรุงบำเรอ มุ่งหน้าทำการงานอย่างเข้มแข็ง ไม่ยอมแก่ความเหนื่อยยาก แต่ยอมอดยอม

ออมยอมอยู่ง่ายๆ ซึ่งเขาเรียกว่า work ethic (แปลว่า จริยธรรมในการทำงาน) และเขาก็มีความภูมิใจกว่าด้วย work ethic นี้แหละ จึงทำให้เขาพัฒนาอุตสาหกรรมได้สำเร็จ

ฝรั่งภูมิใจเรื่องนี้นัก จนกระทั่งมาถึงยุคนี้เขาจึงเปลี่ยนมาคร่ำครวญกันหนักหนาว่า คนอเมริกันยุคใหม่ของเขาขาด work ethic เพราะเมื่อถึงยุคบริโภคแล้ว คนรุ่นใหม่ไม่รู้จักรสความยากลำบาก มีความสะดวกสบายทางวัตถุมาก ก็กลายเป็นคนหยิบโย่งสำรวย ใจเสาะเปราะบาง ฉะนั้นคนอเมริกันรุ่นใหม่จึงกำลังถูกตีเตียนจากคนอเมริกันรุ่นเก่า ว่ากำลังทำให้ประเทศของเขาเสื่อมลง และจะเสื่อมต่อไป

คนอเมริกันรุ่นเก่าเขาสร้างสรรค์ความเจริญมาด้วยฝีมือของตัวเอง เขาอยู่ในยุคอุตสาหกรรม แต่อเมริกายุคปัจจุบันนี้เป็น post-industrial คือ ผ่านพ้นยุคอุตสาหกรรม มาเป็น consumer society กลายเป็นสังคมของนักบริโภคแล้ว ฉะนั้น ฝรั่งยุคปัจจุบันก็เลยพ้นยุคอุตสาหกรรม คือ พ้นยุคขยัน(มาเป็นยุคชู้เกี้ยว) และทำท่าจะพ้นยุคสร้างยุคผลิต(มาเป็นยุคเสพยุคบริโภค)

ยุคอุตสาหกรรม คือยุคขยัน สังคมอุตสาหกรรม คือสังคมแห่งความขยันหมั่นเพียร ที่มีจริยธรรมในการทำงาน (work ethic) จริยธรรมในการทำงานนี้คือหัวใจแห่งความสำเร็จของอุตสาหกรรม อุตสาหกรรมมากับความขยันหมั่นเพียร เทคโนโลยี

พัฒนามาด้วยอาศัยอุตสาหกรรม กว่าเทคโนโลยีจะเจริญก้าวหน้า มาได้อย่างที่เป็นอยู่นี้ ก็ต้องผ่านยุคอุตสาหกรรมมาเป็นร้อยๆ ปี เพราะฉะนั้น มันจึงทำให้ฝรั่งได้วัฒนธรรมอุตสาหกรรม

วัฒนธรรมอุตสาหกรรม ก็คือวัฒนธรรมแห่งการผลิตด้วยความขยันหมั่นเพียร ความอดทนต่อความยากลำบาก ไม่ยอมย่อท้อต่อความเหน็ดเหนื่อย พุดสั้นๆ ว่า ความสู้ยากบากบั่น เป็นอันว่า ฝรั่งได้นิสัยสู้ส้งยาก และ นิสัยนักผลิต จากวัฒนธรรมอุตสาหกรรม

นี่คือภูมิหลังในการพัฒนาเทคโนโลยีซึ่งเราไม่มีเลย ไทยเราเจอเทคโนโลยีปั๊บ สำเร็จรูปมาแล้ว เสพสบายเลย เทคโนโลยีจึงมาหนุนมาเสริมความสะดวกสบาย ทำให้โน้มน้าวใจที่จะชอบเสพบริโภค เห็นแก่ความสะดวกสบายยิ่งขึ้น ต่างจากฝรั่งซึ่งเทคโนโลยีนี้หมายถึงภูมิหลังของการได้พัฒนาวัฒนธรรมวิทยาศาสตร์ และ วัฒนธรรมอุตสาหกรรม ที่ทำให้เกิดมีนิสัยใจคอที่ฝังลึกคือ ความใฝ่รู้-สู้ส้งยาก เพราะฉะนั้น ไทยเราจะต้องรู้ตัวและแก้ปัญหาเรื่องนี้ให้ได้

คนไทยยังมองไม่ถึงความหมายของเทคโนโลยี

เรื่องคนไทยกับเทคโนโลยียังไม่จบเท่านี้ ในใจคนไทยเรามองความหมายของเทคโนโลยีโดยไม่รู้ตัวว่าอย่างไร เราไม่เคยเอา

มาพูดกัน เทคโนโลยีมีความหมายอย่างไร ในความหมายอย่าง
 หายาบที่สุด คนโดยมากจะมองเทคโนโลยีในความหมายว่าเป็น
 วัตถุอุปกรณ์สำเร็จรูป เป็นเครื่องมือเครื่องใช้ อย่างไมโครโฟน
 เครื่องเทป เครื่องซักผ้า หม้อหุงข้าวไฟฟ้า คอมพิวเตอร์ พุดง่าย ๆ
 ว่า เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือเครื่องใช้

ที่นี้ ในความหมายแบบหายาบๆ ในขั้นสำเร็จรูป ที่เป็นเครื่อง
 มือเครื่องใช้นี้ ก็ยังแยกการมองความหมายออกไปได้เป็น ๒ แบบ
 คือ

แบบที่ ๑. เทคโนโลยี คือ เครื่องมือเครื่องใช้ที่อำนวยความสะดวก
สุขสะดวกสบาย (ช่วยให้เราไม่ต้องทำอะไร) เราจะต้องทำอะไร
 มันก็มาทำแทนให้ เราเลยไม่ต้องทำ เราอยากสนุกสนานเพลิน
 เพลิน มันก็เป็นเครื่องบำรุงบำเรอเราตามใจปรารถนา

แบบที่ ๒. สำหรับคนอีกพวกหนึ่ง ความหมายต่างออกไปว่า
เทคโนโลยี คือเครื่องมือเครื่องใช้ที่จะมาช่วยให้เราทำอะไร ได้ดี
ยิ่งขึ้น และสามารถทำได้อย่าง ขึ้นไป เช่นว่า เราคิดจะทำงานส่วนนี้
 เทคโนโลยีมาทำแทนให้ เราจะได้ก้าวไปทำงานนั้นต่อ หรือเรา
 ทำงานนี้ยังไม่มีประสิทธิภาพ เทคโนโลยีก็มาช่วยให้ทำได้ดียิ่งขึ้น

สำหรับคนพวกหนึ่ง เทคโนโลยีมาช่วยให้ไม่ต้องทำ แต่
สำหรับคนอีกพวกหนึ่ง เทคโนโลยีมาช่วยในการทำ หรือมาช่วยให้
ทำได้ดียิ่งขึ้นและสามารถทำอย่าง ขึ้นไป พุดสั้นๆ ว่ามองในแง่ของ

นักบริโศกกับนักผลิต หรือนักเสพกับนักสร้างสรรค์ จะเห็นว่าคนไทยเรามองเทคโนโลยีแบบนักเสพนักบริโศกแทบทั้งนั้น คือมองว่าเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ที่มาช่วยบำรุงบำเรออำนวยความสะดวกสบาย (เราจะได้ไม่ต้องทำ) จึงคิดจะมีเทคโนโลยีเพื่อช่วยให้ตัวเองสบาย จะได้ไม่ต้องทำ แต่ขอให้ลองไปดูใน dictionary จะเห็นความหมายของเทคโนโลยีในเชิงช่วยอุดหนุนการกระทำให้ทำได้ดียิ่งขึ้น และทำดียิ่งขึ้นไป ไม่ใช่มาช่วยให้หยุดทำ

ฉะนั้นจะต้องมองเทคโนโลยีในความหมายว่าเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ที่จะมาช่วยให้เราทำการสร้างสรรค์ได้ดียิ่งขึ้น นี่ต่างหากคือความหมายที่พึงต้องการ แต่ความหมายของเทคโนโลยีก็ตกแล้ว แต่ยังไม่จบแค่นี้ นี่เป็นเพียงความหมายชั้นหยาบเท่านั้น

ถ้ามองไปถึงความหมายที่แท้ ซึ่งถูกต้องและละเอียดอ่อนกว่านั้น เทคโนโลยีไม่ใช่แค่สิ่งสำเร็จรูปอย่างนี้ ลองมาดูกันให้ถึงตัวศัพท์ เราพูดว่าเทคโนโลยี ก็คือคำฝรั่งว่า technology ซึ่งได้แก่ techno + logy คำว่า logy แปลว่าความรู้ หรือวิทยา จะเห็นว่าวิชาต่างๆ ที่ลงท้ายด้วย logy เราพยายามแปลเป็นไทยให้ลงท้ายด้วย “วิทยา” ทั้งนั้น เช่น psychology แปลว่า จิตวิทยา sociology แปลว่า สังคมวิทยา criminology แปลว่า อาชญาวิทยา anthropology เราแปลว่า มานุษยวิทยา ถ้าไม่ลง logy เราก็จะแปลเป็น “ศาสตร์” อย่าง the humanities เราก็แปลว่า

มนุษยศาสตร์ science เราแปลว่า วิทยาศาสตร์ linguistics เราแปลว่า ภาษาศาสตร์ ที่พูดมานี้ เพื่อให้เห็นว่า เทคโนโลยี ที่จริงเป็นเรื่องของความรู้ มันไม่ใช่เป็นแค่เครื่องมือ และก็ไม่ใช่แค่ความรู้เฉยๆ แต่เป็นความรู้ที่จะทำ

การมองเทคโนโลยีในความหมายว่าเป็นเครื่องมือเครื่องใช้ นั้น นอกจากเป็นความหมายหยาบๆ ซึ่งไม่ถูกต้องแล้ว ยังเป็นการมองความหมายแบบนักเอาผลหรือนักเสวยผล ไม่มองลึกลงไปแบบนักสร้างเหตุ ที่จริงความหมายที่แท้ของเทคโนโลยี เป็นความหมายชั้นการสร้างเหตุ

ตามความหมายที่แท้ เทคโนโลยี คือการนำเอาความรู้ โดยเฉพาะความรู้วิทยาศาสตร์ มาจัดทำดำเนินการ เพื่อให้การดำเนินชีวิตของมนุษย์เป็นอยู่อย่างได้ผลดียิ่งขึ้น และทำการต่างๆ ได้สัมฤทธิ์ผลดียิ่งขึ้น นี่คือเทคโนโลยี เพราะฉะนั้น เทคโนโลยีจึงไม่ได้อยู่แค่ความหมายหยาบ คือสิ่งสำเร็จรูปที่เป็นเครื่องมือเครื่องใช้ แต่โยงไปหาเหตุปัจจัยของสิ่งเหล่านั้น คือการนำความรู้มาใช้ นั่นคือ ตัวเหตุ

ความหมายที่แท้จริงต้องลงไปถึงความรู้ ถ้าไม่มีความรู้ เทคโนโลยีที่เข้าใจว่าเป็นวัตถุเครื่องใช้นั้นก็เกิดไม่ได้ เพราะฉะนั้น การมองเทคโนโลยีจะต้องมองลงไปถึงความหมายพื้นฐาน คือตัวภูมิปัญญา หรือตัวความรู้ และการมองอย่างนี้จะโยงไปหาวิทยา

ศาสตร์ พอมองอย่างนี้ก็จะเห็นว่า science คู่กับ technology คือ วิทยาศาสตร์คู่กับเทคโนโลยี ถ้าเทคโนโลยีไม่มีวิทยาศาสตร์เป็นฐาน เทคโนโลยีพัฒนาไม่ได้ จึงต้องพัฒนาวิทยาศาสตร์มาเป็นฐานของการพัฒนาเทคโนโลยี

คนไทยเรามักติดอยู่แค่เทคโนโลยี ไม่เข้าถึงวิทยาศาสตร์ ถ้าเราจะก้าวขึ้นไปในการกระทำคือการผลิตและการสร้างสรรค์ เราจะต้องมองเทคโนโลยีในความหมายที่ถูกต้อง คือมองลึกลงไปถึงตัวความหมายที่แท้ ที่ลงไปถึงเหตุ คือการนำความรู้โดยเฉพาะวิทยาศาสตร์มาใช้สร้างสรรค์ เช่น ประดิษฐ์เครื่องมือเครื่องใช้ที่จะช่วยในการดำเนินชีวิตและทำกิจการงาน เมื่อมองอย่างนี้ ก็จะทำให้เราต้องหันไปเน้นในเรื่องความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ที่เป็นฐานของมัน เวลานี้เราใส่ใจกันนักในเรื่องเทคโนโลยี แต่ละเลยเรื่องวิทยาศาสตร์ ถ้าจะพัฒนาประเทศชาติกันจริงๆ จะต้องลงลึกไปถึงขั้นพัฒนาวิทยาศาสตร์ให้ได้

เมื่อคนไทยชอบใช้ชอบเสพเป็นนักบริโภค ก็นึกคิดกันอยู่แค่เทคโนโลยี เลยเข้าไม่ถึงวิทยาศาสตร์ แม้แต่เป็นผู้บริหารประเทศชาติ พอพูดถึงวิทยาศาสตร์ หลายคนก็มองแค่เทคโนโลยี คนไทยจำนวนมากไม่เข้าใจ คำว่าวิทยาศาสตร์ ว่าแตกต่างจากเทคโนโลยีอย่างไร เมื่อพูดถึงวิทยาศาสตร์ ก็เข้าใจแค่เทคโนโลยีเท่านั้น และเทคโนโลยีที่เข้าใจนั้น ก็ไม่ถูกต้องอีก เพราะมองอยู่แค่ตัววัตถุ

อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ คือโอกาสที่ที่จะเอามาเสพมาใช้ ไม่มองถึงความรู้จักจัดทำ นับว่าเป็นความผิดพลาดที่สำคัญมาก เพราะเป็นเรื่องส่วนประกอบของความเข้มแข็งทางปัญญาเลยทีเดียว ถ้าเราแก้ปัญหานี้ไม่ได้ จะไปพัฒนาคนกันได้อย่างไร เพราะว่าขนาดแค่ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับสิ่งที่อยู่ในชีวิตประจำวัน ก็ยังจับไม่ถูก

เทคโนโลยีนั้นเป็นเรื่องของความรู้ที่จะทำ หรือการรู้จักดำเนินการ ประยุกต์ความรู้มาใช้ประโยชน์ทำการสร้างสรรค์ คู่กับวิทยาศาสตร์ ทำไมเทคโนโลยีคู่กับวิทยาศาสตร์ เพราะว่าวิทยาศาสตร์เป็นตัวองค์ความรู้ วิทยาศาสตร์ค้นหาความจริงของธรรมชาติว่าคืออะไร เป็นอะไร เป็นอย่างไร เป็นเพราะอะไร วิทยาศาสตร์บอกอย่างนี้ แล้วเทคโนโลยี ซึ่งเป็นความรู้ว่าจะทำอย่างไร ก็ไปเอาความรู้วิทยาศาสตร์ที่ว่าคืออะไร เป็นอย่างไร เพราะอะไร นั้น มาใช้จัดสรรดำเนินการให้การดำเนินชีวิตและทำกิจการงานของมนุษย์เป็นไปอย่างได้ผลดียิ่งขึ้น เทคโนโลยีจึงเป็นการนำความรู้วิทยาศาสตร์มาประยุกต์ใช้ เป็นความรู้ขั้นปฏิบัติการ นำมาใช้ประโยชน์

วิทยาศาสตร์เป็นตัวความรู้เฉยๆ เทคโนโลยีก็ไปเอาความรู้วิทยาศาสตร์นั้นมาดำเนินการสร้างสรรค์ทำอะไรต่างๆ ให้เราได้ประโยชน์จากความรู้นั้น วิทยาศาสตร์เป็นเรื่องของความรู้

เทคโนโลยีเป็นเรื่องของการ“ทำ” แต่จะทำได้ก็ต้องรู้ หรือต้องรู้จึงทำได้ เทคโนโลยีเชื่อมโยงความรู้ออกมาสู่การกระทำ

การมองความหมายของเทคโนโลยีขั้นนี้เป็นชั้นมองลงไปถึงเหตุ ไม่ใช่มองแค่ผลผลิตที่สร้างสรรค์แล้ว แต่มองลึกลงไปถึงการที่ จะพัฒนาความรู้ความสามารถ โดยโยงต่อไปถึงการที่จะต้อง

๑. ทำให้เกิดความรู้วิทยาศาสตร์ขึ้นมา

๒. เอาความรู้วิทยาศาสตร์นั้นมาดำเนินการสร้างสรรค์จัด ทำให้เกิดเป็นงานเป็นการ เป็นเครื่องมือเครื่องใช้ เป็นต้น

ขั้นนี้ต่างหากที่เราควรมองเทคโนโลยี แต่คนไทยโดยทั่วไป ไม่มองความหมายถึงขั้นนี้ ยิ่งกว่านั้น คนไทยจะมองแม้แต่วิทยาศาสตร์ในความหมายที่เป็นเทคโนโลยี หลายคนเมื่อถูกถามว่า วิทยาศาสตร์คืออะไร เขามองได้แค่เทคโนโลยีเท่านั้น เมืองไทยเรา ติดอยู่แค่เทคโนโลยี(ในความหมายอย่างหยาบที่ไม่ถูกต้อง) เข้าไม่ถึงวิทยาศาสตร์ วัฒนธรรมวิทยาศาสตร์แทบไม่เกิดขึ้นในเมืองไทย เลย ถ้าวัฒนธรรมวิทยาศาสตร์เกิด จิตใจวิทยาศาสตร์เกิด จะมีความใฝ่รู้ จะนิยมเหตุผล จะชอบทดลอง จะนิยมบัญญัติ และจะชอบแสวงหาบัญญัติ คนไทยจะต้องสนใจให้ถึงตัววิทยาศาสตร์เอง ซึ่งเป็นฐานของเทคโนโลยี

ถ้าคนไทยมองเทคโนโลยีโยงไปถึงวิทยาศาสตร์อย่างนี้ ก็ จะสร้างจิตใจของนักผลิตและนักสร้างสรรค์ขึ้นมาได้ ทำให้เกิดคุณ

สมบัติคู่กันที่ครบวงจร คือ วิทยาศาสตร์สร้างวัฒนธรรมแห่งความ
ใฝ่รู้ และเทคโนโลยีสร้างวัฒนธรรมแห่งความ*ใฝ่สร้างสรรค์* ซึ่งเมื่อ
 ประสานเข้ากับวัฒนธรรมแห่งความ*บากบั่นสู้สิ่งยาก*ของอุตสาหกรรม
 กรรม ก็นำไปสู่ความเจริญขยายตัวของวิทยาการและการผลิตการ
 สร้างสรรค์ พร้อมทั้งความก้าวหน้าทางวัตถุและความพร้อม
 ทางเศรษฐกิจอย่างน่าอัศจรรย์

มองลึกลงไปให้เห็นแง่มุมเพิ่มขึ้นอีก เพื่อจะได้
 พัฒนาคนและพัฒนาทุกอย่างให้ถูกต้อง ที่ว่าเทคโนโลยีเชื่อมโยง
 ความรู้ออกมาสู่การกระทำนั้น ยังมีความหมายซ้อนและซ้อนอยู่
 อีก กล่าวคือ ในการที่ความรู้จะโยงออกมาสู่การกระทำได้นั้น จะ
 ต้องมีความรู้คิดยังเห็นในหนทางและวิธีการที่จะจัดนำความรู้
 มาใช้ และมีมือที่จะทำให้สัมฤทธิ์วัตถุประสงค์ พูดอีกอย่างหนึ่ง
 ว่า ความสามารถที่จะแสดงออกซึ่งปรัชญาที่จะทำให้สำเร็จ
 ประโยชน์ ความสามารถ ๒ ชั้นนี้มีชื่อเรียกว่า *ศิลปะ* เพราะฉะนั้น
 ในเทคโนโลยีจึงมีศิลปะรวมอยู่ด้วย พูดให้เป็นสำนวนว่า
 เทคโนโลยีโยงวิทยาศาสตร์กับศิลปะเข้าด้วยกัน หรือพูดให้สั้นลง
 ไปอีกว่า เทคโนโลยีโยงศาสตร์กับศิลป์เข้าด้วยกัน และเมื่อทำได้
 อย่างนี้ เทคโนโลยีจึงทำให้วิทยาศาสตร์เกิดผลเป็นประโยชน์แก่
 ชีวิตและสังคม หรือแก่มวลมนุษยและแก่โลกทั้งหมด

อย่างไรก็ตาม ยังไม่ใช่เท่านั้น การที่เทคโนโลยีโยงศาสตร์กับศิลป์มาต่อกันได้อ่างนี้ ยังไม่เป็นหลักประกันว่าจะเกิดผลดีเป็นประโยชน์สุขอย่างแท้จริง การพัฒนาคนเพียงขั้นนี้ ยังไม่เพียงพอ ยังจะต้องมีการพัฒนาคนอีกขั้นหนึ่ง ซึ่งเป็นขั้นตัดสินเด็ดขาด คือ *พัฒนาคนให้สามารถโยงศาสตร์กับศิลป์ ให้ถึงกุศลด้วย* คือให้มาเชื่อมต่อหรือรับใช้เจตจำนงที่จะใช้ศิลป์นำศาสตร์ไปทำการสร้างสรรค์ให้เกิดผลดีเป็นประโยชน์แก่ชีวิตและสังคมอย่างแท้จริง เช่นนำมาช่วยให้มนุษย์มีปัจจัยสี่กินใช้ทั่วถึง มีสุขภาพดี บำบัดทุกข์ภัย ให้เป็นอยู่อย่างสวัสดิ มีสันติสุข

เมื่อเทคโนโลยีขึ้นมาบีบบบาทสนองเจตจำนงที่เป็นกุศล ก็ จะส่งผลสืบทอดไปถึงอุตสาหกรรม ทำให้การผลิตเป็นไปในทางสร้างสรรค์เพื่อประโยชน์สุขของมวลมนุษย์และสรรพชีวิตอย่างแท้จริง

หากปราศจากการพัฒนากุศลแล้ว การพัฒนาศาสตร์และศิลป์อาจเบี่ยงเบนออกจากทางที่แท้อันถูกต้อง กลายเป็นเครื่องก่อความหายนะและความพินาศแก่มนุษย์และโลกทั้งหมดก็ได้ แต่ถ้าเราพัฒนาคนให้ถึงขั้น ได้ทั้งศาสตร์ ทั้งศิลป์ และทั้งกุศล และสามารถโยงศาสตร์และศิลป์ ให้ถึงกุศล ก็จะเป็นมงคล คือก่อให้เกิดความดีงามและความมั่งคั่งของมนุษยชาติ เป็นอารยธรรมที่พึงประสงค์อย่างแท้จริง

คนไทยยังศึกษาไม่ถึงสาระของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ในสังคมไทยของเรา การพัฒนาประเทศขณะนี้มีปัญหา เพราะว่า คนไทยเพลินอยู่แค่วิชาการที่เป็นระดับเทคโนโลยีในระบบความคิดแบบแยกส่วน วิชาการจำพวกวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ คนไทยไม่สนใจ จึงเกิดเป็นปัญหาของประเทศชาติในปัจจุบันว่า วิชาวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์หาคนศึกษายาก รัฐบาลวางแผนพัฒนาประเทศขณะนี้ต้องไปเน้นย้ำว่าทำอะไรจะส่งเสริมให้มีคนศึกษาวิทยาศาสตร์เพิ่มมากขึ้น เพราะที่แท้วิทยาศาสตร์ต่างหากที่จะเป็นฐานของการพัฒนาเทคโนโลยี ถ้าอยู่แค่เทคโนโลยีก็ไปไม่ไกล

ขอให้ไปดูในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จะรู้ว่าสังคมไทยขาดแคลนนักศึกษาผู้เรียนในวิชาวิทยาศาสตร์ธรรมชาติ ปัญหาของสังคมไทยเราจึงมีมากมายหลายอย่างและหลายชั้น ทั้งปัญหาเฉพาะของเราเอง และปัญหาร่วมกันกับโลกปัจจุบันทั้งหมด เมื่อขาดการพัฒนาวิทยาศาสตร์ ก็ขาดศักยภาพในการพัฒนาเทคโนโลยี แม้แต่การพัฒนาความรู้ศาสตร์ ที่จะมาโยงกับศิลป์ ก็ยังโหว่เชื่อมกันไม่ไหว จึงไม่ต้องพูดว่าจะพัฒนาให้ถึงจุดลได้อย่างไร

อย่างไรก็ดี ในด้านการศึกษาวิทยาศาสตร์นี้ ถ้ามองให้ตีปัญหาความขาดแคลนผู้เรียนวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ ยังไม่ใช่ปัญหาใหญ่แท้จริง ความขาดแคลนผู้เรียนวิทยาศาสตร์ที่ว่านี้ เป็นปัญหาการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ซึ่งโยงไปถึงเรื่องกำลังคนในการพัฒนาประเทศ ซึ่งเน้นการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นสำคัญ เป็นปัญหาค้นพื้นผิวที่โผล่ให้เห็นเป็นปลายเรื่องเท่านั้น

ปัญหาที่แท้ก็คือ การศึกษาวิทยาศาสตร์โดยรวมในสังคมไทยที่ผ่านมาทั้งหมด ตั้งแต่ชั้นเริ่มต้นไปจนตลอด ไม่ว่าจะป็นระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา หรืออุดมศึกษาก็ตาม ถ้าไม่ถือว่าล้มเหลวทั้งหมด ก็ไม่ประสบความสำเร็จในการสร้างผลที่เป็นสาระของการศึกษาวิทยาศาสตร์

การศึกษาวิทยาศาสตร์ มิใช่เป็นเพียงการเรียนรู้ข้อมูลวิชาวิทยาศาสตร์ และไม่ใช้เพียงความสามารถใช้วิธีการวิทยาศาสตร์เท่านั้น แต่หมายถึงการพัฒนาจิตปัญญาวิทยาศาสตร์ขึ้นมาในตัวคนผู้เรียน คือ การที่คนมีจิตใจวิทยาศาสตร์ ตลอดจนถึงการที่สังคมมีวัฒนธรรมวิทยาศาสตร์ อันได้แก่ความใฝ่รู้ ความเป็นผู้มีเหตุผล ความนิยมปัญญา ความไม่เชื่อง่ายเหลวไหลลงมลาย ความชอบพิสูจน์ทดลอง ชอบค้นคว้าสืบค้นหาความจริง แต่ภาพที่ปรากฏในสังคมไทยปัจจุบันนี้ ดูเหมือนจะตรงข้ามกับความมีจิตใจวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมวิทยาศาสตร์ จึงทำให้มองได้ว่า

การศึกษาวิทยาศาสตร์ในสังคมไทยที่ผ่านมาเป็นเวลายาวนาน ไม่ได้ผลที่พึงต้องการ คือผลที่เป็นสาระของการศึกษาวิทยาศาสตร์ที่ว่ามานั้น (เรื่องนี้สถาบันพุทธศาสนาก็ไม่พื้นที่จะถูกติเตียนแบบเดียวกัน)

การศึกษาวิทยาศาสตร์ชั้นใด การศึกษาด้านเทคโนโลยีก็ชั้นนั้น สาระของการศึกษาเทคโนโลยี มิใช่แค่การรู้จักทำและรู้จักใช้ อุปกรณ์เทคโนโลยีต่างๆ แต่อยู่ที่การพัฒนาความใฝ่สร้างสรรค์ พร้อมทั้งความคิดสร้างสรรค์และมีมือสร้างสรรค์ กล่าวคือความใฝ่ปรารถนาที่จะแก้ปัญหาและทำให้เกิดประโยชน์สุขแก่ชีวิตและสังคมอย่างแรงกล้า ที่ทำให้หาทางและเพียรพยายามนำเอาความรู้ที่ดีที่สุดมาจัดสรรประดิษฐ์นวัตกรรมที่จะบังเกิดผลให้สำเร็จประโยชน์สุขนั้น ซึ่งการศึกษาด้านกุศลจะมาช่วยปิดกั้นความผิดพลาด โดยทำให้มองเห็นถูกต้องชัดเจนว่า ประโยชน์สุขที่ปรารถนานั้นเป็นประโยชน์สุขแท้จริง ที่เกื้อกูลแก่ชีวิต สังคม และระบบสัมพันธ์ของธรรมชาติทั้งหมด มิใช่เป็นเพียงสิ่งบำรุงบำเรอชบใจที่หลงตื่นชื่นชมวูบวาบไปด้วยกำลังโมหะ

การลงทุนสนับสนุนเพียงด้วยงบประมาณและการให้ทุนตลอดจนเพิ่มค่าตอบแทน อาจช่วยให้มีจำนวนผู้ศึกษาเล่าเรียนวิทยาศาสตร์เพิ่มขึ้น และสังคมไทยได้กำลังคนด้านวิทยาศาสตร์มาบรรจุในวงงานต่างๆ เช่นประจำโรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น

หนุนเป้าหมายในการพัฒนาเศรษฐกิจ สนองความต้องการของ
ธุรกิจอุตสาหกรรมได้ผลมาก จนกระทั่งถ้าเสียหลัก ก็อาจจะมี
สภาพอย่างที่เราเรียกว่าเป็นเพียงวิทยาศาสตร์ที่รับใช้อุตสาหกรรม
(เวลานี้ดูเหมือนจะมีความโน้มเอียงที่จะเกิดมีวิทยาศาสตร์เชิง
พาณิชย์ หรือวิทยาศาสตร์แบบธุรกิจ เหมือนอย่างกิจการด้านอื่นๆ
ของยุคสมัย) แต่คงไม่ช่วยให้ประเทศไทยมีนักวิทยาศาสตร์ยอด
เยี่ยม ที่เป็นนักค้นพบผู้สร้างยุคสมัย หรือนำโลกสู่ก้าวใหม่แห่งการ
บุกฝ่าพรมแดนความรู้วิทยาศาสตร์

ความสำเร็จที่ว่านั้นอยู่ที่การศึกษาวิทยาศาสตร์ที่เข้าถึง
สาระ ซึ่งสามารถสร้างจิตใจวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมวิทยา
ศาสตร์ ดังที่กล่าวข้างต้น คือความใฝ่รู้ รักความจริง ชอบเหตุผล
นิยมปัญญา ชอบค้นคว้าแสวงหาสืบสาว ตรววจสอบ ทดลอง ชนิด
ที่ว่าถ้ายังไม่ถึงความจริงถ่องแท้จะไม่ยอมหยุด เช่นเดียวกับจิตใจ
ของนักเทคโนโลยีที่ใฝ่สร้างสรรค์ ซึ่งจะต้องหาทางจัดดำเนินการ
ให้ประโยชน์สุขนั้นเป็นผลสำเร็จให้ได้

ถ้าการศึกษาวิทยาศาสตร์สร้างจิตใจวิทยาศาสตร์ และ
วัฒนธรรมวิทยาศาสตร์ (และการศึกษาเทคโนโลยีสร้างสรรค์ใจของ
นักสร้างสรรค์) อย่างที่ว่ามานี้ได้ จึงจะเป็นการศึกษาวิทยาศาสตร์
(และการศึกษาเทคโนโลยี) ที่แท้จริง ซึ่งเข้าถึงสาระ และมั่นใจได้

ว่า การศึกษาวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์จะคึกคักขึ้นมาเองโดยธรรมชาติ
 อย่างไม่ขึ้นต่อกระแสเศรษฐกิจมากนัก และสังคมไทยจะมีนักค้น
 พบทางวิทยาศาสตร์ และนักประดิษฐ์เกิดขึ้นบ่อยครั้ง โดยไม่ต้อง
 รอตื่นเต้นดีใจกับคนดีคนเด่นที่โผล่ดังขึ้นมาเป็นปรากฏการณ์
 บ้างเอิญของสังคม ชนิดนานแสนนานจะมีสักคน

เพียงแค่ว่าสังคมไทยขาดแคลนผู้ศึกษาวิทยาศาสตร์
 บริสุทธิ์ ก็มีคำถามที่หนักหนาว่ารัฐบาลจะหาทางแก้ปัญหานี้
 อย่างไร แต่เราไม่จำเป็นต้องรอรัฐบาล เพราะปัญหาที่แท้จริงใหญ่กว่า
 นั้น ซึ่งจะต้องถามคนไทยทั้งชาติเลยที่เดียวว่า คนไทยจะพัฒนา
 ตัวเองและช่วยกันพัฒนาอย่างไร?

นี่เป็นข้อใหญ่ของปัญหาการพัฒนาประเทศไทย

คนไทยยังใช้เทคโนโลยีแทบไม่ได้คุณค่า ในการพัฒนา

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างประเทศหรือสังคมต่างๆ ในโลก เรา
 เป็นประเทศผู้บริโภคนวัตกรรมเทคโนโลยี ในขณะที่บางประเทศเขาเป็นผู้
 ผลิตเทคโนโลยี นี่เราก็เสียเปรียบขั้นหนึ่งแล้ว ทีนี้พอเราบริโภคนวัตกรรม
 เทคโนโลยี คือนำเทคโนโลยีมาใช้ ก็มีปัญหาในการใช้อีกกว่าใช้เพื่อ
 อะไร การใช้แบบไหนมากในสังคมไทย

การใช้มี ๒ แบบ คือการใช้เพื่อเสพ กับการใช้เพื่อศึกษาและสร้างสรรค์ เราดูตั้งแต่ประชาชนทั่วไป ดูผู้ใหญ่ ดูเด็กนักเรียนในโรงเรียน จนกระทั่งถึงในบ้าน ในครอบครัว ว่าใช้เทคโนโลยีกันแบบไหน แต่ต้องรู้จักแยกก่อนว่า การใช้เพื่อเสพ กับการใช้เพื่อศึกษาและสร้างสรรค์ต่างกันอย่างไร พอแยกได้ปั๊บ เราจะเห็นคนไทยทันทีเลยว่า คนไทยส่วนมากใช้เทคโนโลยีเพื่อเสพ หรือเพื่อศึกษาและสร้างสรรค์

ในการใช้เพื่อเสพ กับใช้เพื่อศึกษาและสร้างสรรค์นั้น เปรอ์เซ็นต์ในการใช้ ๒ แบบนี้ จะต้องสมดุล ขณะนี้เราเสียดุลอย่างหนัก เราใช้เพื่อเสพแทบจะ ๙๐% คือหมดดุลเลย การใช้เพื่อศึกษาและสร้างสรรค์แทบไม่มี แม้แต่เด็กๆ เล็กๆ มาที่วัด เมื่อคุยกับเด็ก ลองถามดูว่าหนูดูทีวีวันละกี่ชั่วโมง ก็ได้คำตอบว่า หนูวันธรรมดาเท่านั้นชั่วโมง เสาร์-อาทิตย์เท่านั้นชั่วโมง ทีวีเป็นเทคโนโลยี หนูใช้มันหนูดูมันเพื่อเสพที่เปอ์เซ็นต์ เพื่อศึกษาก็เปอ์เซ็นต์

เด็กคนหนึ่งอยู่ ป. ๕ อาตมาถามแกว่า หนูดูทีวีนี้ดูเพื่อเสพที่เปอ์เซ็นต์ เพื่อศึกษาก็เปอ์เซ็นต์ แกบอกอาตมาว่า หนูดูเพื่อเสพ ๙๙% อาตมาก็ถามแกต่อไปว่า แล้วการดูทีวี เพื่อเสพกับเพื่อศึกษา อย่างไหนถูกต้องกว่ากัน แกก็บอกว่าดูเพื่อศึกษาถูกต้อง แล้วทำไมหนูดูเพื่อเสพตั้ง ๙๙% จะถูกหรือ เด็กบอกว่าไม่ถูก ก็ถามว่าแล้วจะทำอย่างไร ถ้าไม่ถูก เรามาแก้ไขปรับปรุงกันเอาไหม

เด็กบอกว่า เขา ถ้าอย่างนั้นเราลองมาช่วยกันคิดซิว่า เราจะค่อยๆ พัฒนาขึ้นไป ลองเริ่มว่า ตอนนี้จะเอาเสฟกีเปอร์เซ็นต์ ศึกษาที่ เปอร์เซ็นต์ เด็กตอบว่า เอา ๕๐/๕๐ เราก็อธิบายว่าเด็กตอบเอาใจพระ ก็บอกว่า หนู พระไม่เรียกร้องจากเด็กมากอย่างนั้นหรอก เห็นใจ สังคมของเรามันก็เป็นอย่างนี้ ผู้ใหญ่ทำมาเป็นตัวอย่าง เรามาตกลงกัน ลองวางดูซิ เอาแค่นี้ให้ข้างศึกษามันเพิ่มขึ้นหน่อย

ในที่สุดก็ตกลงกันได้ว่า ให้ดูเพื่อเสฟ ๗๐% ดูเพื่อศึกษา ๓๐% จากขั้นนี้เราค่อยๆ ก้าวต่อ แต่มันจะเป็นไปเอง ถ้าเด็กเริ่มใช้ เทคโนโลยี เช่น ดูทีวีเพื่อศึกษามากขึ้น เขาจะพัฒนาความใฝ่รู้ แล้วเขาจะมีความสุขจากการเรียนรู้ แล้วเขาจะเพิ่มเปอร์เซ็นต์ในการใช้เพื่อศึกษา แล้วจากการใช้เพื่อศึกษาก็จะก้าวอีกขั้นหนึ่ง ไปสู่การใช้เพื่อสร้างสรรค์ เชื้อใหม่ มันจะต่อกัน แต่ถ้าใช้เพื่อเสฟก็จะตันอยู่ที่นั่นเอง วนเวียนอยู่ในสังสารวัฏแห่งความยินดีร้ายชอบ ชัง แต่ถ้าใช้เพื่อศึกษาเขาจะก้าวต่อไปสู่การสร้างสรรค์

เด็กอีกคนหนึ่งอยู่ ป.๔ คุณพ่อเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัย มีคอมพิวเตอร์ให้ใช้ ก็ถามแกว่าที่หนูใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีคือ คอมพิวเตอร์นี้ หนูใช้เพื่อเสฟหรือเพื่อศึกษา เด็กบอกว่าหนูก็ใช้เพื่อเสฟซิ ใช้เพื่อเสฟอย่างไรละ ก็เล่นเกมสสิ ก็ถามว่าทำไมไม่ใช้เพื่อศึกษาละ เช่น หัดพิมพ์ดีด เด็กก็ว่ามันไม่สนุกอะไรอย่างนี้เป็นต้น

แน่นอนว่า การเล่นเกมส์เป็นประโยชน์แก่เด็กไม่น้อย (เป็นธรรมดาอยู่แล้วว่า การเล่นโดยทั่วไป เป็นกิจกรรมที่ช่วยการพัฒนาของเด็ก) โดยเฉพาะเกมส์บางอย่างช่วยฝึกสมองได้มาก แต่พร้อมกับประโยชน์มันก็มีโทษด้วย และการที่จะมีประโยชน์มากหรือน้อย มีโทษมากหรือน้อย และมีประโยชน์หรือโทษมากกว่ากันนั้น ย่อมขึ้นต่อเงื่อนไขหลายอย่าง เช่น เกมส์ที่เล่นเป็นเกมส์อะไร ผู้ออกแบบทำขึ้นมาจากสภาพจิตและเจตจำนงที่มุ่งอะไร เด็กเล่นอย่างไร เด็กมีความรู้คิดแค่ไหน อยู่ในความดูแลชี้แนะนำทางหรือไม่อย่างไร เล่นภายในขอบเขตหรือโดยสมดุลงับกิจกรรมการศึกษาและสร้างสรรค์อย่างอื่นหรือไม่ อิทธิพลและผลสะท้อนในทางชักจูงหรือก่อพฤติกรรม ความคิด จิตนิสัยหรือสภาพจิต แต่ละด้านๆ เป็นอย่างไร คุ่มหรือไม่ เด็กเฝ้หรือยอมรับกิจกรรมทางเลือกอื่นที่ดีกว่าได้แค่ไหน มีการคุมให้ได้ผลที่พึงประสงค์เช่นใช้เป็นสื่อ นำสู่สิ่งที่เป็นสาระแท้ได้เพียงใด และที่สำคัญยิ่ง ซึ่งมักมองข้ามกันไป ก็คือความหมกมุ่นกับเทคโนโลยีเกินพอดี ที่ทำให้เด็กห่างเหินหรือถึงกับแปลกแยกจากธรรมชาติ และแม้แต่จากเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน

เวลานี้ คนชอบอ้างรายงานผลการวิจัยในเรื่องต่างๆ เช่นในด้านเทคโนโลยี ซึ่งก็มีประโยชน์ แต่ก็ต้องระวัง ไม่เฉพาะผลการวิจัยที่รับใช้ธุรกิจอุตสาหกรรมเท่านั้น แม้แต่การวิจัยที่บริสุทธิ์ก็มัก

เจาะหาความจริงเฉพาะแง่เฉพาะด้าน หรือแม้แต่เฉพาะจุด ซึ่งจะต้องมองให้พอดีกับสถานะของมัน

หันกลับมาเรื่องเก่า เด็กชุดนี้ตกลงไปแล้ว ต่อมาอีกชุดหนึ่งๆ ก็ใกล้ๆ กัน เฉลี่ยใช้เทคโนโลยีเพื่อเสพอย่างน้อย ๘๐% เราลองดูผู้ใหญ่ชิวเป็นอย่างไร ผู้ใหญ่ไทย ใช้เพื่อเสพมาก หรือใช้เพื่อศึกษามากกว่า จะต้องเริ่มที่นี้ก่อน เช่นอย่างคูทิวี ปรากฏว่าใช้เพื่อดูการบันเทิง ใช้ดูมวยต่อสู้ เสียมาก แม้แต่การใช้เราก็พลาดแล้ว ฉะนั้น จะต้องมีการเซ็นเซอร์ของการใช้เพื่อศึกษาและสร้างสรรค์ให้เพิ่มขึ้น แล้วต่อไปการมีความสุขก็จะสัมพันธ์กับการใช้นี้ด้วย เพราะเมื่อเราพัฒนาการใช้ ก็จะไปสู่การมีความสุขที่ต่างกันตามวิธีใช้นั้นด้วย คือ ความสุขจากการเสพเทคโนโลยี กับความสุขจากการศึกษาและสร้างสรรค์ด้วยเทคโนโลยี

ความสุขจากการศึกษาและสร้างสรรค์ คือความสุขจากการสนองความต้องการในการใฝ่รู้ และความสุขจากการสนองความต้องการในการทำสิ่งทั้งหลายให้มันดี ถ้ามีความสุขแบบนี้ การพัฒนาจะเกิดขึ้นเอง เพราะเราพัฒนาคนอย่างถูกต้อง

เอาละ ตอนนีเห็นได้แล้วว่าสังคมไทยจะต้องแก้ไขเกี่ยวกับเรื่องเทคโนโลยี เริ่มต้นตั้งแต่การใช้เพื่อเสพกับการใช้เพื่อศึกษาและสร้างสรรค์

เวลานี้ เด็กหาความสุขจากการเสพเทคโนโลยีมาก ต่อไป การศึกษาตั้งแต่ในบ้าน จะต้องมุ่งเน้นที่จะช่วยให้เขามีความสุข จากการใช้เทคโนโลยีทำการสร้างสรรค์ เด็กที่พัฒนาจะมีความสุข แบบนี้ คือความสุขจากการใช้เทคโนโลยีทำการสร้างสรรค์ หรือ ความสุขจากการสร้างสรรค์ด้วยเทคโนโลยี เขาจะมีความสุขจากการใช้คอมพิวเตอร์สร้างงาน ไม่ติดอยู่กับการหาความสุขจากการใช้คอมพิวเตอร์เล่นเกมส์ เขาจะใช้เทคโนโลยีทำการสร้างสรรค์ ต่างๆ ขึ้นมา ถ้าเด็กมาถึงขั้นนี้ พ่อแม่อุ่นใจสบายใจได้ และสังคม ของเราก็มีหวังที่จะพัฒนา แต่ถ้าเด็กยังหาความสุขจากการเสพ เทคโนโลยีแล้ว ให้ระวังเถิด มันจะไปจบที่ยาบ้า เพราะเป็นพวก เดียวกัน

การหาความสุขจากการเสพเทคโนโลยี ก็คือการหาความสุข จากการเสพชนิดหนึ่ง ซึ่งอยู่ในเครือเดียวกันกับการเสพยาเสพติด เพราะจะต้องเพิ่มแรงกระตุ้น โดยปริมาณและดีกรีของสิ่งร่ำให้ มากขึ้น เพื่อให้ได้ความสุขเท่าเดิม ซึ่งจะนำไปสู่การพึ่งพาหรือขึ้น ต่อเทคโนโลยี ถ้าเพิ่มแรงกระตุ้นร่ำไม่ทันหรือไม่พอ เกิดเบื่อหน่าย ขึ้นมา เมื่อชีวิตและความสุขขึ้นอยู่กับการเสพเทคโนโลยีและวัตถุ บำรุงบำเรอแล้ว พอเบื่อเทคโนโลยีและวัตถุเสพ ก็พลอยเบื่อหน่าย อยากหนีชีวิตด้วย แล้วก็เลยเปิดช่องที่จะพาต่อไปหายาเสพติด และชีวิตก็อาจจะจบที่นั่น หรืออาจจะไปจบที่สิ่งเสพติดทางจิต ที่

มาในรูปของลัทธิความเชื่อและวิธีปฏิบัติลึกลับหลากหลายชีวิตแบบต่างๆ
ย้ายจากปลายสุดข้างหลังโลก กลายเป็นหล่นจากโลกไปเลย

ในทางตรงข้าม ถ้าคนมีความสุขจากการศึกษาและสร้าง
สรรค์แล้ว เขาจะพ้นจากวิถีทางที่ผิดนั้น นี่คือนั่นแท้สำคัญส่วน
หนึ่งของการศึกษา เป็นการแก้ปัญหาที่ได้ทั้งการพัฒนาคน และ
พัฒนาประเทศชาติ ทั้งพัฒนาจิตใจและพัฒนาเศรษฐกิจ ครบ
หมด ความเป็นนักศึกษาและสร้างสรรค์ทำให้ก้าวพ้นไปได้จาก
ความสุขที่ขึ้นต่อสิ่งเสพ สุอิสรภาพและความสุขที่สูงขึ้นไป

อย่างน้อยควรระลึกไว้ว่า คุณค่าของเทคโนโลยีมิใช่อยู่แค่
การได้มีสิ่งเสพบริโภคอำนวยความสะดวกสบาย แต่เทคโนโลยีมี
คุณค่าอยู่ที่การพัฒนาคน คือเป็นเครื่องช่วยเกื้อหนุนอำนวยความสะดวก
โอกาสให้คนสามารถพัฒนาศักยภาพที่จะสร้างสรรค์สิ่งดีงาม นำ
ชีวิตและสังคมเข้าถึงความสุขและอิสรภาพที่ลึกและกว้างยิ่งขึ้นไป
การมีเทคโนโลยีต้องหมายถึงการมีเครื่องช่วยพัฒนาปัญญา อย่าง
น้อยการพัฒนาเทคโนโลยี จะต้องคู่เคียงกันไปกับการพัฒนา
อินทรีย์ มิใช่กลายเป็นว่า เทคโนโลยียิ่งก้าวหน้า อินทรีย์คือตา หู
มือ สมองของคน ยิ่งหมดความละเอียดไวเฉียบคม ความซัดเสลา
และความอ่อนโยนนุ่มนวล กลายเป็นอินทรีย์ที่ที่อหยาบด้าน
กระด้างหื่นกระหายก้าวร้าวรุนแรง ที่จะถูกซักพาไปด้วยแรงความ

อยากความปรารถนาของความไม่เสพบริโภคและการทำลายล้าง เพื่อแย่งชิงผลประโยชน์กัน

เมื่อการพัฒนาคนถูกตั้งก็แก้ปัญหาที่เดียวครบตลอดกระบวนการ แต่ถ้าพัฒนาผิดแล้วก็วนอยู่ในวังวนนั่นเอง *เวลานี้ว่า กลัวว่า การศึกษาและการพัฒนาคนจะกลายเป็นการพัฒนาความไม่เสพบไปเสีย* โดยนี้ว่าถ้าคนมีความไม่เสพบแล้ว เขาจะแข่งขันเก่ง จะตั้งใจทำงานทำการ แต่เปล่า ผิดเต็มประตูเลย เพราะจับปัจจัยที่แท้ไม่ได้

เมื่อคนมีความไม่เสพบสูง สังคมก็มีแต่คนที่ส่วนใหญ่เป็นนักบริโภค กลายเป็นสังคมบริโภค โดยเฉพาะเมื่อเป็นเรื่องของสิ่งของเครื่องใช้ทางเทคโนโลยี ซึ่งเป็นของที่ต้องผลิต สังคมผู้บริโภค เทคโนโลยีก็กลายเป็นสังคมผู้ซื้อโภคภัณฑ์เทคโนโลยี และเมื่อเป็นประเทศกำลังพัฒนา ก็มักกลายเป็นผู้ซื้อและผู้บริโภคทางแถวที่นอกจากตามเขาล้าหลังท้ายสุดแล้ว ก็จะใช้ของที่แพงที่สุดด้วย เพราะผ่านเบี่ยบ้ายรายทางมากที่สุด

เมื่อความเป็นผู้บริโภคทางแถว มาบวกเข้ากับความเป็นประเทศหรือสังคมที่กำลังพัฒนา ความด้อยหรือความเสียเปรียบก็ยิ่งหนักหนา จนกระทั่งว่า ถ้าไม่มีหลักและวิธีปฏิบัติที่ถูกต้อง ก็กลายเป็นเครื่องผูกมัดมัดตัวให้จมอยู่ภายใต้ความล้าหลังและความด้อยพัฒนานั้นอย่างยั่งยืนหรือยิ่งต่ำลงไป

ความด้อยหรือความเสียเปรียบมีหลายด้าน แต่ที่เห็นชัดเห็นง่ายก็คือด้านเศรษฐกิจ เช่นอย่างคนไทยที่ซื้อผลิตภัณฑ์เทคโนโลยีมาใช้ เมื่อเทียบกับคนในประเทศพัฒนาแล้วเช่นอย่างอเมริกา จะมีฐานะเป็นผู้มีรายได้น้อย แต่ซื้อของแพง หรือได้น้อยแต่จ่ายมาก

ยกตัวอย่าง คนไทย เมื่อเติบโตขึ้นและจะเริ่มต้นชีวิตของตนเอง เช่น จบการศึกษาแล้วจะเริ่มทำงาน โดยเฉพาะผู้ที่เริ่มทำธุรกิจ ก็มักจะคิดถึงการมีรถยนต์ส่วนตัว ทั้งนี้ด้วยเหตุผลทางค่านิยม (ไม่ว่าจะโดยถูกบีบ หรือถูกกลืน หรือโดยหลงใหลเองก็ตาม) ผสมกับปัญหาการจราจร ถ้าเป็นคนที่มีรสนิยมพอจะสูงสักหน่อย (ไม่ถึงกับสูงทีเดียว) ก็จะซื้อรถยนต์ที่นิยมกันว่าเป็นชั้นดีเอาแค่ราคาไม่ถึงล้าน สัก ๙ แสน ๖ หมื่นบาท ซึ่งถ้าซื้อในอเมริกา รถคันเดียวกันนี้ มีราคาประมาณ ๒๕,๐๐๐ ดอลลาร์ คือ ๖ แสนบาทเศษ ถ้าคนไทยวัยหนุ่มสาวผู้นั้นจบการศึกษาปริญญาโท ทำงานเอกชน มีรายได้ดีพอสมควร ได้เงินเดือนสูงถึงหมื่นห้าพันบาท เก็บเงินเดือนไว้ทั้งหมด ไม่ใช้กินอยู่อย่างอื่นเลย (คงจะเป็นไปไม่ได้) และไม่นับเงินเดือนที่เพิ่มขึ้นตามเวลา จะต้องรอถึงเกือบ ๕ ปีครึ่ง จึงจะซื้อรถคันนั้นด้วยเงินสดได้ ยิ่งถ้าเข้ารับราชการ ได้เงินเดือน ๘ พันบาท จะต้องเก็บเงินไม่ใช้เลย นานถึง ๑๐ ปี จึงจะซื้อได้ แต่คนในประเทศอเมริกา จบปริญญาโท ทำงานได้เงินเดือน

ระดับทั่วไปเดือนละ ๒,๕๐๐ ดอลลาร์ เขาเก็บเงินเพียง ๑๐ เดือน ก็ซื้อรถยนต์ค่อนข้างดีคันเดียวกันนั้นได้แล้ว

แต่ที่สำคัญยิ่งกว่าเรื่องของถูกรายได้สูงของแพงรายได้ต่ำ ก็คือ เรื่องค่านิยมที่อยู่ในจิตใจภายใต้กระแสหล่อหลอมหรือผลักดันของสังคม กล่าวคือในสังคมไทยเรา คนซื้อรถยนต์มิใช่เพียงในความหมายว่าเป็นยานพาหนะ เครื่องใช้ในการเดินทาง แต่หมายถึงความมีหน้ามีตา ความเด่น ความโก้ และความนิยมเชื่อถือเป็นสำคัญ (คนไทยจึงถูกพวกนักต้มตุ๋น นักรถโก้มาหลอกเอาได้บ่อยๆ) ซึ่งทำให้รู้สึกจำเป็นที่จะต้องมียนต์ดีๆใช้ เกินความจำเป็นในการใช้งานจริง ต่างจากคนในสังคมอเมริกัน ที่โดยทั่วไปมารถยนต์เป็นเพียงยานพาหนะเครื่องใช้ในการเป็นอยู่ เมื่อมีใช้อยู่แล้วก็ใช้ต่อไป ไม่ต้องทุนทุรายเที่ยวซื้อหามาแสดงหน้าแก่ใคร ก็เลยมีเวลาและความคิดที่จะไปใส่ใจกับเรื่องอื่นที่เป็นสาระมากกว่า

เมื่อมองในแง่ของการแข่งขันตามสภาพของยุคสมัยปัจจุบัน แล้วลองเปรียบเทียบกัน ก็จะทำให้เห็นว่า สังคมอเมริกัน ถึงแม้เวลานี้เขาจะตกอยู่ในภาวะที่โหดหนัก แต่เขาก็ยังมีการแข่งขันในเชิงปัญญาสูงกว่า ในขณะที่สังคมไทยของเราจะเด่นไปข้างการแข่งขันในทางโมหะ ซึ่งไม่เป็นเรื่องดีที่น่าสบายใจเลย

ที่ว่ามานี้ ไม่เฉพาะในด้านสินค้าที่เรียกกันว่าฟุ่มเฟือย แม้แต่สิ่งของเครื่องใช้หรืออุปกรณ์ที่เกี่ยวกับการพัฒนาคนพัฒนา

สังคม โดยเฉพาะทางด้านการศึกษา คนไทยก็ตกอยู่ในภาวะเสียเปรียบ ที่ต้องซื้อของราคาสูงด้วยทุนของผู้มีรายได้น้อย เช่นเดียวกัน

ขอยกเรื่องเครื่องคอมพิวเตอร์เป็นตัวอย่าง ปัจจุบันราคาเครื่องคอมพิวเตอร์ในประเทศไทยได้ลดต่ำลงมาก นอกจากเป็นภาวการณ์ทั่วไปในโลกแล้ว ยังเป็นเพราะการลดภาษีด้วย เมื่อ ๑๐ ปีก่อน เครื่องคอมพิวเตอร์ถูกเก็บภาษี ๓๐ กว่าเปอร์เซ็นต์ ต่อมาทางการได้ลดภาษีคอมพิวเตอร์ลงเหลือประมาณ ๕ เปอร์เซ็นต์เวลานี้ คนไทยทั่วไปพอจะซื้อหาคอมพิวเตอร์มาใช้ได้ในราคาไม่สูงนัก

อย่างไรก็ตาม ถ้าจะซื้อเครื่องที่ติดตัวไปไหนๆ ได้สะดวก และมีประสิทธิภาพสูง ก็ยังต้องซื้อหาในราคาที่น่าจะแพง เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ในตู้ยุคยี่ห้อดี ชั้นค่อนข้างดี มีเครื่องอ่าน CD-ROM ในตัว เครื่องหนึ่ง ราคายังไม่คิดภาษีมูลค่าเพิ่ม เมื่อกลางปี ๒๕๓๙ ในเมืองไทยขาย ๑๐๙,๐๐๐ บาท ในอเมริกาขาย \$3,299 คิดเป็นเงินไทยประมาณ ๘๒,๕๐๐ บาท คนอเมริกันทำงานค่าแรงอย่างต่ำวันละ ๙๕๐ บาท (คิดจากอัตราค่าแรงอย่างต่ำ ชม.ละ \$4.75 x 8 ชม.ต่อวัน; วันที่ ๑ ก.ย. ๒๕๔๐ นี้ อัตราค่าแรงอย่างต่ำในอเมริกา จะขึ้นเป็น ชม.ละ \$5.15 คือวันละประมาณ ๑,๐๓๐ บาท) เก็บรายได้นี้ ๒๐ เปอร์เซ็นต์ ใช้เวลา ๑ ปีครึ่ง (คิดวันทำงานเดือนละ ๒๔ วัน) ก็ซื้อคอมพิวเตอร์เครื่องนั้นได้ แต่คนไทยที่

ทำงานอยู่ในต่างจังหวัด ได้ค่าแรงอย่างต่ำวันละ ๑๕๐ บาท เก็บรายได้ไว้ ๒๐ เพอร์เซ็นต์ จะต้องรอไปถึง ๑๒ ปีครึ่ง จึงจะซื้อคอมพิวเตอร์เครื่องเดียวกันนั้นได้ กว่าจะได้ใช้ก็จะแก่เสียแล้ว

แต่คอมพิวเตอร์ถ้าเพื่อปัญญาคงไม่เป็นปัญหาสักเท่าไร ปมปัญหาสำหรับคนไทยอยู่ที่สินค้าของใช้ฟุ่มเฟือย ที่จะบำรุงความสุข อำนวยความสะดวกสบาย และมีความหมายในเชิงอวดโก้แข่งกัน ทั้งรถยนต์ มอเตอร์ไซด์ เครื่องเสียงดีๆ ตู้เย็น เครื่องปรับอากาศ เครื่องซักผ้า ฯลฯ ทั้งจำเป็นและไม่จำเป็น ทั้งจำเป็นแท้และจำเป็นเทียม ซึ่งมีราคาแพง และประดิษฐ์เข้ามาหลายๆ อย่าง คนไทยไม่มีทางอื่น จึงต้องหันไปพึ่งระบบเงินผ่อน ซึ่งหมายถึงการเป็นหนี้อย่างหนึ่ง แต่เป็นหนี้ที่พอจะมีหน้า สำหรับหลายกรณีเป็นเรื่องที่น่าเห็นใจ และเป็นทางออกที่ดีอย่างหนึ่งในการผ่อนเบาปัญหาการเงิน แต่จะมีโทษมากเมื่อผลิตเพลินชะล่าใจทำให้ตกอยู่ในความประมาท อะไรๆ ก็ผ่อนส่ง เมื่อส่งไม่ทันก็ต้องไปกู้หนี้ยืมสินมาส่งผ่อน ทำให้ชีวิตตกอยู่ใต้ความผูกมัด ห่วงกังวล สูญสิ้นอิสรภาพความสงบใจและความรู้สึกมั่นคง ซาดสมาธิ ไม่มีความแน่วแน่มั่นใจในการดำเนินชีวิตและทำกิจการงาน

คนอเมริกันอยากซื้อเครื่องใช้หรืออุปกรณ์เทคโนโลยีทันสมัย คำนวณเวลาแล้ว ก็เห็นความหวังชัดเจนว่าตนทำงานในเวลาเท่านั้นเท่านั้นก็จะซื้อได้ แล้วก็ตั้งใจทำงานด้วยความมั่นใจ มุ่งมั่น

ทำงานไป โดยไม่ต้องคิดถึงเรื่องอะไรอื่น แต่คนไทย ถ้าเป็นคนมีรายได้น้อย ก็แทบมองไม่เห็นความหวังที่จะซื้อเครื่องใช้หรืออุปกรณ์นั้นได้ด้วยเงินที่ได้จากการทำงาน ทำให้ไม่มีความมั่นใจในการทำงาน ถ้าไม่เข้มแข็งจริง จิตใจก็จะฟุ้งซ่าน ไม่มีสมาธิในการปฏิบัติหน้าที่ แล้วก็มองหาทางที่จะได้เงินด้วยวิธีอื่น เช่น กู้หนี้ยืมสิน ถ้าผลอดตัวก็อาจจะเลยออกไปทางทุจริต แม้แต่เมื่อพอจะมีเงินมีทองขึ้นมา และแม้จะระมัดระวังในเรื่องการเงินว่าต้องให้ได้มากกว่าเสีย ก็มักระวังแต่การใช้จ่ายด้านอื่น พอถึงเรื่องผลิตภัณฑ์ทางเทคโนโลยีที่ฟุ่มเฟือย ใจที่มัวแต่คิดตามให้ทันยุคสมัย หรือความเด่นนำทางหน้าตา ทำให้ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย เสียมากกว่าได้

ความด้อย ความเสียเปรียบและความสูญเสียของคนไทย แต่ละคนนี่ ก็หมายถึงความด้อยความเสียเปรียบ และความสูญเสียของสังคมไทยและประเทศไทยด้วย นอกจากใจครุ่นคิดหารายได้พิเศษเพื่อซื้อสิ่งฟุ่มเฟือย ทำให้งานขาดประสิทธิภาพด้อยคุณภาพถ่วงความเจริญของประเทศชาติ พร้อมทั้งปัญหาสังคมที่เกิดจากการทุจริต และอาชญากรรมต่างๆ แล้ว คนพอจะมีพอจะได้เงินมา ก็นึกถึงแต่ผลิตภัณฑ์ทางเทคโนโลยีรุ่นใหม่แปลกหูแปลกตา ที่จะเอามาเสพบริโภค ไม่มีช่องให้เอาใจใส่หรือคิดถึงสุขทุกข์ของเพื่อนร่วมชาติร่วมสังคม เงินที่ใช้จ่ายมากมาย แทนที่จะเป็นเครื่องช่วยเกื้อหนุนหรือแก้ปัญหาของคนไทยด้วยกัน ก็ถูกทุ่มเทไป

กับสินค้าเครื่องใช้ทางเทคโนโลยีที่มีราคาสูง เป็นรายได้ส่งออกให้แก่ต่างประเทศที่รวยกว่า

ในขณะที่ประเทศของตนด้อยโอกาสและเสียเปรียบประเทศเหล่านั้นในทางเศรษฐกิจอยู่แล้ว ยังจะต้องกู้หนี้ยืมสินจากประเทศเหล่านั้นเพื่อเอาไปซื้อสินค้าจากเขา เป็นลูกหนี้ที่เป็นลูกค้าคอยหากำไรมาเพิ่มรายได้ให้แก่เจ้าหน้าที่ของตนเอง ในขณะที่คนไทยจำนวนมากมีชีวิตที่หมกมุ่นอยู่ได้กองหนี้สิน ประเทศไทยก็ถูกพันธนาการด้วยหนี้สินระหว่างชาติจำนวนมาก ที่ประชาชนไทยจะต้องแบกภาระต่อไปยัดเยียดยาวนาน ถ้าไม่รีบกลับตัว ก็ต้องเกินกว่าชั่วอายุลูกหลาน

แต่ผลเสียที่ร้ายแรงยิ่งกว่านั้นก็คือ การที่คนไทยมักผลิตผลิตินหลงใหลกับความฟุ้งเฟ้อฟุ่มเฟือย จะยิ่งเสริมแรงความใฝ่แสพและความเป็นนักบริโภคนิยม ทำให้เห็นแก่ความสะดวกสบายเฉื่อยชาและยิ่งอ่อนแอเลือนไหลลงไปใต้กระแสของระบบผลประโยชน์ สวนทางกับการที่จะมีพลังพัฒนาตนให้เป็นคนที่เข้มแข็ง มีประสิทธิภาพมากขึ้น แม้แต่ไอที ก็คือเทคโนโลยีด้านข่าวสารข้อมูล ที่น่าจะเป็นเจ้าบทบาทที่โดดเด่นในการพัฒนาเสริมสร้างปัญญา ก็เสียคุณให้แก่การใช้เชิงเสพบริโภค และธุรกิจโฆษณา มีบทบาทที่เบี่ยงเบนไปในทางเสริมโมหะ มากกว่าพัฒนาปัญญา ถ้าเป็นอย่างนี้นานไป คนไทยจะหาอะไรซึ่งจะเป็นที่ภูมิใจและมั่นใจ

ในตนเองและในสังคมของตนได้ยาก จะมีก็แต่ความตื่นตื่นไฟฟ้า ฮือฮากันไปตามกระแสชักพาของค่านิยมที่ฉาบฉวยเลื่อนลอย แล้วก็พาดตัวเองไปเป็นเหยื่อของผู้ผลิตภายใต้วัฒนธรรมบริโภค

เพราะฉะนั้น คนไทยจะต้องรู้ตัวที่มันขึ้นมา อย่าปล่อยตัวปล่อยใจหลงระเหิงมัววระหือมิในความรู้สึกโก้เก๋ทันสมัย และมองไปแต่ในทางที่จะหาเสพหาบริโภค แต่จะต้องซื้อต้องใช้ต้องปฏิบัติ ต่อผลิตภัณฑ์ทางเทคโนโลยีอย่างรู้เท่าทัน ตั้งความรู้สึกรับผิดชอบ ต่อประเทศไทย ต่อสังคมและต่อเพื่อนร่วมชาติ เห็นตระหนักในผลดีผลเสีย ต่อชีวิต ต่อสังคม ต่อโลก และความเสียหายเปรียบของประเทศชาติ ที่จะเกิดขึ้นจากการใช้จ่ายเสพบริโภคแต่ละครั้งของตน มองถึงการสูญเสียผลประโยชน์ของประเทศชาติ และภาระที่สังคมจะต้องแบกรับสืบเนื่องต่อไปข้างหน้า

แม้จะต้องซื้อต้องใช้ของแพง ก็ทำด้วยปัญญาที่มีหลักคิด มองเห็นเหตุผลอย่างชัดเจน และมีจุดมุ่งหมาย พร้อมทั้งมีจิตสำนึกที่จะใช้สิ่งนั้นให้ได้ประโยชน์จากมันอย่างคุ้มค่าเกินราคาของมัน ให้ได้มากกว่าจ่าย หรือให้ได้มากกว่าที่เสียไป ทั้งแก่ชีวิตของเรา และแก่สังคม ไม่ซื้อมาเพียงเพื่อเสพบริโภคให้หมดเปลืองไป แต่ให้มันเกิดผลในทางสร้างสรรค์ที่จะทำให้ชีวิตและสังคมของเราเขยิบก้าวดีขึ้นไปได้ ให้จงได้ เช่น ถ้าซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์มาใช้ ก็ตั้งใจมั่นว่า “เราจะใช้คอมพิวเตอร์เครื่องนี้ให้ได้ประโยชน์ในทาง

สร้างสรรค์ มากกว่าที่คนในอเมริกาใช้มัน อย่างน้อยอีกหนึ่งเท่าตัว”

ถ้าทำได้แบบนี้ ทุกอย่างจะคุมตัวของมันเอง แล้วชีวิตสังคม และประเทศชาติ ก็จะมีพื้นฐานขึ้นมาได้ในเวลาไม่นานเลย อีกทั้งคนไทยก็จะก้าวขึ้นไปมีส่วนร่วมแก้ปัญหาของโลกได้ด้วย

ทั้งหมดนี้จะสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อคนไทยตื่นตัวขึ้นมา ด้วยความตื่นทางปัญญา มีจิตใจที่เข้มแข็ง และมีความปรารถนาดีไปสร้างสรรค์ชีวิตและสังคมของตนอย่างแท้จริง ซึ่งจะสำเร็จได้ด้วยการพัฒนาคน ที่ชาวไทยทุกคนตั้งใจพัฒนาตนเองขึ้นไปโดยไม่ประมาท ถ้าคนไทยรุ่นผู้ใหญ่ไปไม่ไหว หหมดหวังแล้ว ก็ต้องเริ่มกันจริงๆ ที่อนุชนคนรุ่นต่อไป โดยมุ่งมั่นเน้นหนักในการศึกษาที่ถูกต้อง

การศึกษาแท้เริ่มที่บ้าน โดยพ่อแม่เป็นครูอาจารย์คนแรก ดังที่พระสอนว่า มารดาบิดาเป็นบูรพาจารย์ คือครูต้น หรืออาจารย์คนแรก ถ้าจะนำเด็กเข้าสู่การพัฒนาที่ถูกทาง เพื่อให้ได้ผลในการเสริมสร้างความใฝ่รู้-ใฝ่สั่งยาก ความใฝ่ศึกษา-ใฝ่สร้างสรรค์ ความเป็นนักผลิต-นักสร้างสรรค์ และพร้อมกันนั้น ก็จะได้ผ่อนคลายอิทธิพลของค่านิยมใฝ่เสพ วัฒนธรรมบริโภค ความอ่อนแอเห็นแก่สะดวกสบาย และวิถีชีวิตที่เปิดกว้างสู่ทางแห่งการเสพยาบ้า พ่อแม่ทุกบ้านนั่นเองจะต้องเริ่มต้น และสำหรับคนไทย จุดเริ่มอยู่ที่นี้

จงถามเด็กไทยให้น้อยลงว่า “อยากได้อะไร?”

แต่จงถามเด็กไทยให้มากขึ้นว่า “อยากทำอะไร?”

จาก “อยากทำอะไร?” ก็ก้าวต่อไปว่า “อยากรู้ว่าจะทำอย่างไร” และ “จะต้องรู้อะไร?” แล้วพ่อแม่ก็คอยหนุนและให้เพื่อสนองความใฝ่รู้และใฝ่สร้างสรรค์นี้ โดยช่วยโยงการรู้และการสร้างสรรค์นั้นไปเชื่อมต่อกับบุคคลให้ได้ต่อไป

เอาละ ขอพูดถึงเรื่องคนไทยกับเทคโนโลยีไว้เท่านี้ก่อน ถ้าเราพัฒนาคนไทยในการสัมพันธ์และปฏิบัติต่อเทคโนโลยีได้ถูกต้อง เราจะได้ความใฝ่รู้-ใฝ่สังยา หรือ ใฝ่ศึกษา-ใฝ่สร้างสรรค์ เป็นอย่างน้อย ซึ่งแม้แต่ยังไม่ได้คุณสมบัติอย่างอื่นมาอีก เพียงแค่นี้ก็พอที่จะพัฒนาสังคมไทยไปสู่ความมีชัยในระบบแข่งขันของโลก และพร้อมที่จะเดินหน้าพ้นเหนือการแข่งขันไปสู่การช่วยแก้ปัญหาของโลก และเป็นส่วนร่วมอย่างสำคัญในการนำโลกไปสู่สันติสุข